TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS
2005 m. balandžio 26 d.*

Byloje C-494/01

dėl 2001 m. gruodžio 20 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama R. Wainwrigh ir X. Lewis, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Airiją, atstovaujamą D. O'Hagan, padedamo *SC* P. Charleton ir *BL* A. Collins, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: anglų.

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann (pranešėjas), C. W. A. Timmermans ir A. Rosas, teisėjai J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von. Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lõhmus ir E. Levits,

generalinis advokatas L. A. Geelhoed,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. liepos 6 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2004 m. rugsėjo 23 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad:

— nesiimdama visų būtinų priemonių užtikrinti tinkamą 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų (OL L 194, p. 39), iš dalies pakeistos

1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva 91/156/EEB (OL L 78, p. 32, toliau – direktyva), 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ir 14 straipsnių įgyvendinimą, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal šias nuostatas;

— išsamiai ir tinkamai neatsakiusi į 1999 m. rugsėjo 20 d. prašymą pateikti informaciją apie operaciją, susijusią su atliekomis Fermoy, Cork grafystėje, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį.

Teisinis pagrindas

2 Direktyvos 4 straipsnis numato:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonėms ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai, būtent:

— nesukeliant pavojaus vandeniui, orui, dirvožemiui, augalams ir gyvūnams,

— nesukeliant triukšmo ar kvapų,

— nedarant neigiamo poveikio kraštovaizdžiui ar ypač svarbioms vietovėms.

Valstybės narės taip pat imasi būtinų priemonių uždrausti atliekų išmetimą, išvertimą ar nekontroliuojamą šalinimą.“

3 Pagal direktyvos 5 straipsnį:

„1. Kai reikia ar pageidautina, valstybės narės drauge su kitomis valstybėmis narėmis imasi atitinkamų priemonių sudaryti integruotą ir tolygų atliekų šalinimo tinklą naudojant geriausias prieinamas technologijas, nereikalaujančias pernelyg didelių išlaidų. Tinklas turi suteikti galimybę Bendrijai kaip visumai pačiai tvarkyti atliekų šalinimą, o valstybėms narėms siekti to tikslo individualiai, atsižvelgiant į geografines sąlygas ir būtinybę tam tikroms atliekų rūšims naudoti specialius įrenginius.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas tinklas taip pat turi suteikti galimybę atliekas šalinti bet kuriame iš artimiausių objektų tinkamais būdais ir technologijomis, kad būtų užtikrinta aukšto lygio visuomenės sveikatos ir aplinkos apsauga.“ (Pataisytas vertimas)

4 Direktyvos 8 straipsnis nustato:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad bet kuris atliekų turėtojas:

— pasirūpintų, kad atliekas sutvarkytų privatus ar valstybinis atliekų surinkėjas arba įmonė, vykdanti IIA arba IIB prieduose nurodytas operacijas,

arba

— panaudotų ar pašalintų atliekas pats pagal šios direktyvos nuostatas."

5 Direktyvos 9 straipsnis yra išdėstytas taip:

„1. Kad galėtų įgyvendinti 4, 5 ir 7 straipsnius, bet kuri įmonė ar ūkio subjektas, vykdantis IIA priede numatytas operacijas, turi gauti atitinkamą 6 straipsnyje minimos atsakingos institucijos leidimą.

Tokiame leidime nurodoma:

— atliekų rūšis ir kiekis,

— techniniai reikalavimai,

— būtinos saugos priemonės,

— atliekų šalinimo vieta,

— tvarkymo būdas.

2. Leidimai gali būti išduodami tam tikram laikotarpiui, gali būti atnaujinami, išduodami su tam tikromis sąlygomis ir įpareigojimais arba, jei numatomas atliekų šalinimo būdas yra nepriimtinas ir žalingas aplinkai, gali būti atsisakoma išduoti leidimą."

6 Direktyvos 10 straipsnis skelbia:

„Pagal 4 straipsnį bet kuri IIB priede nurodytas operacijas vykdanti įmonė ar kiti ūkio subjektai privalo gauti leidimą."

7 Pagal direktyvos 12 straipsnį:

„Įmonės ir kiti ūkio subjektai, už atlyginimą surenkantys ar pervežantys atliekas arba jas šalinantys ar naudojantys kitu vardu (tarpininkai), jei jiems nereikia gauti atitinkamų leidimų veiklai vykdyti, turi būti registruojami atsakingose institucijose."

8 Direktyvos 13 straipsnis numato:

„Įmones ir kitus ūkio subjektus, vykdančius 9–12 straipsniuose nurodytas operacijas, privalo reguliariai tikrinti atsakingos institucijos."

9 Pagal direktyvos 14 straipsnį:

„Visos 9 ir 10 straipsniuose minimos įmonės ir kiti ūkio subjektai:

— tvarko dokumentaciją apie I priede nurodytų atliekų ir IIA arba IIB prieduose nurodytų operacijų kiekį, pobūdį, kilmę ir, jei taikytina, paskirtį, surinkimo dažnumą, pervežimo ir tvarkymo būdus,

— paprašius suteikia šią informaciją 6 straipsnyje nurodytoms atsakingoms institucijoms.

Valstybės narės gali reikalauti, kad šio straipsnio nuostatų laikytųsi ir gamintojai."

10 Direktyvos IIA ir IIB prieduose pateikiamas atitinkamai atliekų šalinimo operacijų sąrašas ir atliekų panaudojimo operacijų, kurios taikomos praktikoje, sąrašas.

Ikiteisminė procedūra

11 Komisija gavo tris skundus dėl Airijos. Pirmasis skundas buvo pateiktas dėl statybos ir griovimo atliekų išpylimo Limerick miesto teritorijoje esančioje pelkėje (toliau – skundas 1997/4705). Antrasis skundas buvo susijęs su organinių atliekų laikymu

lagūnose, esančiose Ballard, Fermoy, Cork grafystėje, ir šių atliekų šalinimu išvertimo būdu, kurį vykdė privatus ūkio subjektas, neturėdamas leidimo (toliau – skundas 1997/4792). Trečiasis skundas buvo paduotas dėl įvairių atliekų saugojimo Pembrokestown, Whiterock Hill, Wexford grafystėje, privačiam ūkio subjektui neturint leidimo (toliau – skundas 1997/4847).

12 1998 m. spalio 30 d. Komisija išsiuntė Airijai oficialų įspėjimą dėl šių skundų. Po šio įspėjimo 1999 m. liepos 14 d. buvo pateikta pagrįsta nuomonė vien dėl skundo 1997/4705 ir skundo 1997/4792, kaltinant šią valstybę narę direktyvos 4 straipsnio antrosios pastraipos, 9 ir 10 straipsnių pažeidimais. Komisija pasiūlė šiai valstybei narei per du mėnesius nuo šios nuomonės gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.

13 1999 m. spalio 7 d. ir lapkričio 23 d. atsakymuose Airija nesutiko su įsipareigojimų neįvykdymu pirmesniame punkte nurodytų dviejų skundų atžvilgiu.

14 Komisija gavo dar penkis kitus skundus, susijusius su Airija. Pirmame iš jų buvo nurodytas Powerstown miesto sąvartyno, esančio Carlow grafystėje, eksploatavimas neturint leidimo nuo 1975 m. (toliau — skundas 1999/4351). Antrasis skundas buvo susijęs su atliekų (statybinių) išpylimu ir privataus atliekų tvarkymo įrenginio eksploatavimu neturint leidimo žaliojoje zonoje, esančioje Poolbeg pusiasalyje, Dubline (toliau – skundas 1999/4801). Trečiasis skundas buvo susijęs su dviejų miesto sąvartynų, esančių Tramore ir Kilbarry, Waterford grafystėje, kurie yra prie saugomų teritorijų ir (arba) užima jas, eksploatavimu be leidimo atitinkamai nuo 1939 ir 1970 m. (toliau – skundas 1999/5008). Ketvirtasis skundas buvo paduotas dėl atliekų tvarkymo įrenginių eksploatavimo nenaudojamuose karjeruose Lea Road ir

Ballymorris, Portarlington, Laois grafystėje nuo devintojo dešimtmečio privačiam ūkio subjektui neturint leidimo (toliau – skundas 1999/5112). Penktasis skundas buvo susijęs su miesto sąvartyno Drumnaboden, Donegal grafystėje, eksploatavimu be leidimo (toliau – skundas 2000/4408).

15 Remdamasi minėtais skundais ir jų nagrinėjimo metu gauta informacija Komisija 2000 m. spalio 25 d. išsiuntė Airijai oficialų įspėjimą.

16 Be to, Komisija gavo dar keturis skundus dėl Airijos, kurių pirmasis buvo susijęs su privataus atliekų saugojimo ir tvarkymo įrenginio eksploatavimu be leidimo Cullinagh, Fermoy, Cork grafystėje (toliau – skundas 1999/4478). Antrasis skundas buvo susijęs su statybos ir griovimo atliekų išvertimu, kurį vykdė privatus ūkio subjektas nuo 1990 m. jūros pakrantės zonoje Carlingford Lough, Greenore, Louth grafystėje (toliau – skundas 2000/4145). Trečiasis skundas buvo paduotas dėl bendro atliekų rinkimo Bray, Wicklow grafystėje, kurį vykdė leidimo neturinčios ar neįregistruotos ir nekontroliuojamos įmonės (toliau – skundas 2000/4157). Ketvirtasis skundas buvo susijęs su įvairių atliekų, ypač griovimo ir statybos, išvertimo keturiose pelkėse, esančiose Waterford, Ballynattin, Pickardstown, Ballygunner Bog ir Castletown (toliau – skundas 2000/4633).

17 2001 m. balandžio 17 d. Komisija išsiuntė Airijai naują oficialų įspėjimą, nurodydama šiuos keturis paskutinius skundus ir primindama 2000 m. spalio 25 d. oficialų įspėjimą.

18 Tačiau negavusi jokio atsakymo į 1999 m. rugsėjo 20 d. Airijai pateiktą prašymą pateikti informaciją, susijusią su skundu 1999/4478, Komisija 2000 m. balandžio 28 d. išsiuntė šiai valstybei narei oficialų įspėjimą, nurodydama EB 10 straipsnio pažeidimą.

19 2001 m. liepos 26 d. Komisija išsiuntė Airijai pagrįstą nuomonę, kurioje nagrinėjami pirmiau nurodyti dvylika skundų, primindama 1998 m. spalio 30 d., 2000 m. balandžio 28 d., 2000 m. spalio 25 d. ir 2001 m. balandžio 17 d. oficialius įspėjimus bei 1999 m. liepos 14 d. pagrįstą nuomonę. Komisija kaltino šią valstybę narę, kad ji nevykdė savo įsipareigojimų imtis visų būtinų priemonių užtikrinti tinkamą direktyvos 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ir 14 straipsnių įgyvendinimą bei įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį, siūlydama jai imtis reikalaujamų priemonių, kad per du mėnesius nuo minėtos nuomonės gavimo į ją būtų tinkamai atsižvelgta.

20 Komisija joje patikslino, kad šie skundai nėra vieninteliai direktyvos nesilaikymo atvejai ir kad ji pasiliko sau teisę nurodyti kitus pavyzdžius, kad parodytų Airijos valdžios institucijų padarytus bendros tvarkos pažeidimus įgyvendinant direktyvos nuostatas.

21 Nusprendusi, kad Airija tinkamai neatsižvelgė į 1999 m. liepos 14 d. ir 2001 m. liepos 26 d. pagrįstas nuomones, Komisija pareiškė šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl direktyvos pažeidimų

Dėl ginčo dalyko, datos, kada turi būti nustatytas galimas nurodytų įsipareigojimo neįvykdymas ir dėl kai kurių Komisijos pateiktų kaltinimų priimtinumo

22 Komisija visų pirma teigia, kad pradėjus Airijos atžvilgiu procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo ir vėliau priėmus 1996 m. Atliekų tvarkymo įstatymą (*Waste*

Management Act 1996, toliau – 1996 m. Įstatymas), kuriuo operacijoms, susijusioms su vietos valdžios institucijų tvarkomomis atliekomis (toliau — miesto atliekos), numatyta taikyti leidimus, išduodamus Aplinkos apsaugos agentūros (*Environmental Protection Agency*, toliau – EPA), bei jį įgyvendinančius nutarimus, atliekų tvarkymo šioje valstybėje narėje teisinis pagrindas iš esmės buvo patobulintas. Taikant išimtį dėl direktyvos 12 straipsnio neperkėlimo, minėta procedūra iš esmės buvo siekiama pripažinti, kad Airijos valdžios institucijos nevykdo joms nustatytų įsipareigojimų, nes jos neužtikrina veiksmingo šios direktyvos nuostatų įgyvendinimo.

23 Be to, šiuo klausimu Komisija patikslina, kad ieškiniu siekiama, jog būtų pripažintas įsipareigojimų neįvykdymas ne tik dėl pažeidimų, nurodytų konkrečiose situacijose, paminėtose dvylikoje skundų, nurodytų šio sprendimo 11, 14 ir 16 punktuose, bet taip pat ir dėl bendrų bei ilgalaikių trūkumų, kurie būdingi dabartiniam direktyvos Airijoje įgyvendinimui ir kuriuos parodo konkrečios situacijos, nurodytos šiuose skunduose. Reikėtų užtikrinti, kad direktyvos šiai valstybei nustatytos pareigos atliekų atžvilgiu būtų visiškai pripažintos ir įgyvendintos reikalaujant, kad atliekų turėtojai jas perduotų nustatytiems ūkio subjektams, kad šias atliekas surenkantiems ar tvarkantiems ūkio subjektams būtų taikoma leidimų arba registracijos tvarka bei kontrolė ir kad būtų uždraustas atliekų išmetimas, išvertimas ar nekontroliuojamas šalinimas.

24 Komisijos teigimu, aplinkybė, kad ieškiniu, *inter alia*, siekiama nutraukti sistemingą ydingą administracinę praktiką, reiškia, kad ji gali pateikti naujų šios praktikos buvimo ir jos tęstinio pobūdžio įrodymų. Be to, tai, kad tam tikrais konkrečiais Komisijos nurodytais atvejais leidimas buvo galiausiai išduotas arba tam tikri veiksmai atlikti iki pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos, neturi konkrečios įtakos įsipareigojimo neįvykdymui, susijusiam su tokios praktikos buvimu.

25 Airijos vyriausybė mano, kad dvylika skundų, kuriais remiasi Komisija minėtoje pagrįstoje nuomonėje, turi apibrėžti ginčo dalyką. Pirma, negalima grįsti ieškinio kitomis aplinkybėmis ar skundais, apie kuriuos Airijai nebuvo pranešta vykstant ikiteisminei procedūrai, ir, antra, Komisija, išnagrinėjusi konkrečius skundus, negali padaryti bendrų išvadų darydama prielaidą, kad egzistuoja tariamai sistemingi šios valstybės narės daromi pažeidimai.

26 Be to, galimas įsipareigojimo neįvykdymas turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį 2001 m. liepos 26 d. pagrįstoje nuomonėje nustatyto dviejų mėnesių termino pasibaigimo dieną.

27 Reikia pastebėti, pirma, dėl šio ginčo dalyko, kad nepažeidžiant Komisijos pareigos vienu ar kitu atveju pateikti nustatytus įrodymus, niekas netrukdo *a priori* jai tuo pat metu siekti įsipareigojimų neįvykdymo pagal direktyvos nuostatas pripažinimo dėl valstybės narės valdžios institucijų elgesio konkrečiose situacijose, kurios nustatomos specialiu būdu, ir dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal šias nuostatas dėl to, kad šios valdžios institucijos vykdė šioms nuostatoms prieštaraujančią bendrą praktiką, kurią prireikus parodo šios konkrečios situacijos.

28 Iš tikrųjų pripažįstama, kad dėl administracinės veiklos gali būti pareiškiamas ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo, jeigu ji yra gana pastovi ir bendra (žr., be kita ko, 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-387/99, Rink. p. I-3751, 42 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

29 Antra, kaip matyti iš nusistovėjusios teismo praktikos, įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas pagal padėtį valstybėje narėje pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje (žr., be kita ko, 2003 m. birželio 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-446/01, Rink., p. I-6053, 15 punktą).

30 Šioje byloje, nors Airija kaltinama, kad tinkamai neatsižvelgė į 1999 m. liepos 14 d. ir 2001 m. liepos 26 d. pagrįstas nuomones per jose nustatytus terminus, Komisija atsakyme į raštu pateiktą Teisingumo Teismo klausimą nurodė, kad antroji iš šių nuomonių buvo skirta apibendrinti ir suskirstyti visą tarp šalių pirmiau pasikeistą informaciją ar argumentus, todėl ši nuomonė pakeitė pirmąją.

31 Šiomis aplinkybėmis Komisijos nurodytas įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį 2001 m. liepos 26 d. pagrįstoje nuomonėje (toliau – 2001 m. pagrįsta nuomonė) nustatyto dviejų mėnesių termino pabaigoje.

32 Iš to matyti, kad Teisingumo Teismas negali pripažinti Airijos įsipareigojimų pagal direktyvą neįvykdymo konkrečioje situacijoje, nes buvo nustatyta, jog minėto termino pasibaigimo dieną Komisijos nurodyti pažeidimai buvo panaikinti. Tačiau, kaip pastaroji teisingai pažymėjo, kadangi ieškiniu taip pat siekiama pripažinti bendro pobūdžio įsipareigojimų neįvykdymą kompetetingų nacionalinės valdžios institucijų atžvilgiu, aplinkybė, kad tam tikru konkrečiu atveju nurodyti pažeidimai buvo panaikinti, nebūtinai reiškia, jog bendri ir ilgalaikiai šių institucijų veiksmai, kuriais tam tikrais atvejais buvo padaryti tokie konkretūs pažeidimai, buvo nutraukti.

33 Trečia, reikia priminti, kad bylose dėl įsipareigojimų neįvykdymo ikiteisminės procedūros paskirtis yra suteikti suinteresuotai valstybei narei galimybę, pirma, įvykdyti iš Bendrijos teisės kylančius įsipareigojimus ir, antra, tinkamai apsiginti nuo Komisijos pareikštų kaltinimų (žr., be kita ko, 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-350/02, Rink. p. I-6213, 18 punktą ir cituotą teismo praktiką).

34 Šios procedūros teisėtumas yra pagrindinė garantija, kurią nustato EB sutartis ne tik tam, kad būtų apsaugotos atitinkamos valstybės narės teisės, bet ir tam, kad būtų užtikrinta, jog galimame teisminiame procese ginčas bus aiškiai apibrėžtas (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 19 punktą ir cituotą teismo praktiką).

35 Pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dalykas yra apibrėžiamas per šioje nuostatoje numatytą ikiteisminę procedūrą. Komisijos pagrįsta nuomonė ir ieškinys turi būti grindžiami tais pačiais motyvais ir pagrindais, todėl Teisingumo Teismas negali nagrinėti kaltinimo, nenurodyto pagrįstoje nuomonėje, kurioje turi būti pateikta nuosekli ir išsami priežasčių, dėl kurių Komisija apkaltino valstybę narę įsipareigojimų pagal Sutartį neįvykdymu, santrauka (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 20 punktą ir cituotą teismo praktiką).

36 Iš to matyti, kad Komisija negali reikalauti pripažinti, jog Airija neįvykdė konkretaus įsipareigojimo pagal direktyvą konkrečioje situacijoje, kuria nebuvo remtasi ikiteisminėje procedūroje. Iš tikrųjų konkretų kaltinimą būtina nurodyti ikiteisminėje stadijoje, kad atitinkama valstybė narė turėtų galimybę ištaisyti konkrečią padėtį ir tinkamai apsiginti šiuo klausimu, nes dėl šios gynybos Komisija galėtų atsisakyti minėto kaltinimo ir (arba) išnyktų ieškinio, kuris vėliau galėtų būti pateiktas Teisingumo Teisme, dalykas.

37 Tačiau, jei ieškiniu siekiama pripažinti neįvykdymą bendro pobūdžio įsipareigojimo pagal direktyvos nuostatas, susijusio, be kita ko, su Airijos valdžios institucijų sistemingu ir ilgalaikiu elgesiu, toleruojančiu šios direktyvos neatitinkančias situacijas, negalima pašalinti galimybės pateikti papildomų įrodymų, kuriais proceso Teisingumo Teisme stadijoje siekiama pagrįsti nurodyto įsipareigojimo neįvykdymo bendrą ir tęstinį pobūdį.

38 Reikia priminti, kad Komisija gali ieškinyje patikslinti savo pirminius kaltinimus su sąlyga, kad ji nepakeičia ginčo dalyko. Pateikdama naujus įrodymus, kad pagrįstų pagrįstoje nuomonėje nurodytus kaltinimus, susijusius su bendro pobūdžio įsipareigojimų pagal direktyvos nuostatas neįvykdymu, Komisija neturi pakeisti ginčo dalyko (žr. pagal analogiją 2004 m. spalio 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-328/02, dar nepaskelbto rinkinyje, 32 ir 36 punktus).

39 Šioje byloje, priešingai, nei teigia Airijos vyriausybė, nors per ikiteisminę procedūrą ir nebuvo nurodytos faktinės aplinkybės, susijusios su labai dideliu neteisėtu atliekų, kartais pavojingų, išpylimu Wicklow grafystėje, apie kurį Komisija sužinojo išsiuntusi minėtą pagrįstą nuomonę, pastaroji galėjo jas teisėtai nurodyti grįsdama savo ieškinį, kad įrodytų bendro pobūdžio įsipareigojimų neįvykdymą.

Dėl įrodinėjimo pareigos

40 Airijos vyriausybė savo atsiliepime į ieškinį nurodė nemažai prieštaravimų, susijusių su įrodinėjimo pareiga. Ji suabejojo kai kurių Komisijos, išnagrinėjus dvylika gautų skundų, nurodytų aplinkybių tikrumu. Be to, ši vyriausybė tvirtina, kad Komisija, išnagrinėjusi šiuos konkrečius skundus, nepadarė bendrų išvadų darydama prielaidą, kad Airija tariamai sistemingai nevykdė įsipareigojimų.

41 Šiuo klausimu reikia priminti, kad bylose dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį Komisija turi įrodyti nurodyto įsipareigojimo neįvykdymą. Būtent ji turi Teisingumo Teismui pateikti įrodymus, kad pastarasis galėtų patikrinti šio įsipareigojimo neįvykdymo buvimą, nesiremdama jokia prezumpcija (žr., be kita ko,

1982 m. gegužės 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, 96/81, Rink. p. 1791, 6 punktą ir 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-408/97, Rink. p. I-6417, 15 punktą).

42 Vis dėlto pagal EB 10 straipsnį valstybės narės turi padėti Komisijai įgyvendinant jos uždavinį, kurį, be kita ko, pagal EB 211 straipsnį sudaro Sutarties nuostatų bei ja vadovaujantis institucijų priimtų nuostatų taikymo užtikrinimas (minėto 1982 m. gegužės 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 7 punktas ir 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 16 punktas).

43 Šiuo atveju reikia atsižvelgti į tai, kad tikrinant direktyvai veiksmingai įgyvendinti skirtų nacionalinių nuostatų tinkamą taikymą praktikoje, Komisija, kuri, kaip teisingai pastebi generalinis advokatas išvados 53 punkte, neturi įgaliojimų atlikti tyrimo šioje srityje, yra visiškai priklausoma nuo galinčių skundą pateikti asmenų bei atitinkamos valstybės narės pateiktų įrodymų (žr. pagal analogiją minėto 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 17 punktą).

44 Iš to išplaukia, kad jei Komisija pateikė pakankamai įrodymų, patvirtinančių tam tikras faktines aplinkybes, atsiradusias valstybės narės atsakovės teritorijoje, pastaroji turi iš esmės ir išsamiai užginčyti pateiktus duomenis bei iš jų išplaukiančias pasekmes (šiuo klausimu žr. 1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, vadinamojo *San Rocco*, C-365/97, Rink. p. I-7773, 84 ir 86 punktus).

45 Tokiomis aplinkybėmis nacionalinės valdžios institucijos turi visų pirma atlikti reikiamus patikrinimus vietoje, laikydamosi kiekvienos valstybės narės lojalaus bendradarbiavimo pareigos padėti Komisijai vykdyti bendrus uždavinius, nurodytus šio sprendimo 42 punkte (minėto sprendimo *San Rocco* 85 punktas).

46 Taigi, kai Komisija remiasi išsamiais skundais, kuriuose nurodytas pasikartojantis įsipareigojimų pagal direktyvą neįvykdymas, atitinkama valstybė narė privalo konkrečiai užginčyti šiuose skunduose nurodytas aplinkybes (pagal analogiją žr. 1988 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, 272/86, Rink. p. 4875, 19 punktą).

47 Be to, jei Komisija pateikė pakankamai įrodymų, kad valstybės narės valdžios institucijos vykdė pasikartojančius ir ilgalaikius veiksmus, kurie prieštarauja direktyvos nuostatoms, ši valstybė narė turi iš esmės ir išsamiai užginčyti pateiktus duomenis bei iš jų išplaukiančias pasekmes (pagal analogiją žr. minėto 1988 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 21 punktą ir minėto sprendimo *San Rocco* 84 ir 86 punktus).

Dėl faktinių aplinkybių, susijusių su Komisijos išnagrinėtais skundais

48 Kaip matyti iš šio sprendimo 11–21 punktų, Komisija savo ieškinį, be kita ko, grindžia Airijos valdžios institucijų veiksmais įvairiose konkrečiose situacijose, išnagrinėtose gavus dvylika privačių asmenų skundų. Kadangi Airija ginčijo faktines aplinkybes, kuriomis remiasi Komisija, reikia patikrinti, ar jos teisiškai buvo įrodytos.

— Atliekų išpylimas Limerick (skundas 1997/4705)

49 Komisija teigia, kad 1997 m. vietos valdžios institucija *Limerick Corporation*, atsakinga už teisės aktų dėl atliekų taikymą, toleravo statybos ir griovimo atliekų išpylimą Limerick pelkėje. Ji pastebi, kad 1998 m. sausio 23 d. laiške EPA patvirtino,

jog toks išpylimas yra panaudojimo operacija, kuriai leidimo nereikia. Be to, šios atliekos nebuvo visiškai pašalintos, o išpylimas buvo tęsiamas šioje ir kitose šalia jos esančiose pelkėse.

50 Komisija šiuo klausimu remiasi skundu 1997/4705. Be minėto EPA laiško, ji pateikė skundą padavusio asmens perduotus negatyvus, kuriuose matomos statybinio laužo krūvos vidury pelkių augalijos, straipsnius spaudoje, patvirtinančius, kad atliekų išpylimas neturint leidimo Limerick pelkėse visuomenei buvo žinomas, bei asmenų, pateikusių skundus, 2002 m. padarytas nuotraukas, patvirtinančias, jog minėtose pelkėse buvo griovimo ir statybos atliekų.

51 Airijos vyriausybė atsikerta, kad, *Limerick Corporation* teigimu, tik trys sunkvežimių kroviniai per klaidą buvo išpilti 1997 m. spalio mėn. skunde 1997/4705 nurodytoje teritorijoje ir kad atliekos buvo pašalintos per kelias valandas po šio išpylimo. Nurodyti faktai negalėjo būti įrodyti iš esmės 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną. Dėl naujesnių išpylimų, kurie buvo įvykdyti šiame skunde nurodytoje teritorijoje, ši vyriausybė tvirtina, kad jų kiekis yra nedidelis, ir užtikrina, kad atliekos bus greitai pašalintos. Kiti Komisijos nurodyti išpylimai šiam procesui nėra svarbūs ir buvo atlikti užpildymo ir sutvarkymo tikslais. Vis dėlto, kalbant apie užpildymo projektą siekiant įrengti sporto įrenginius, EPA pozicija atitiko Airijos nacionalinės teisės aktus, kurie iki 1998 m. gegužės 20 d. nereikalavo leidimo atliekų panaudojimo atveju.

52 Šioje byloje Teisingumo Teismas pripažįsta, kad atsižvelgiant į skundo 1997/4705 išsamumą ir Komisijos pateiktus įrodymus, Airijos vyriausybė negali, kaip išplaukia ir iš šio sprendimo 42–47 punktų, prisidengti kitaip nepagrįstais *Limerick*

Corporation teiginiais ar apsiriboti teiginiu, kad nurodyti faktai nėra įrodyti arba kad inkriminuojamas atliekų išpylimas buvo vykdomas įgyvendinant panaudojimo arba infrastruktūros planavimo politiką, iš esmės ir išsamiai neginčydama Komisijos pateiktų duomenų ir savo teiginių nepagrįsdama konkrečiais įrodymais.

53 Priešingai, nei teigia Airijos vyriausybė, visi Komisijos pateikti įrodymai yra svarbūs siekiant pagrįsti jos pateiktą kaltinimą, susijusį su vietos valdžios institucijų toleruojančiu ilgalaikiu elgesiu atliekų išpylimo neturint leidimų Limerick esančiose pelkėse atžvilgiu.

54 Atsižvelgdamas į tai, kas buvo pasakyta, Teisingumo Teismas konstatuoja, kad šio sprendimo 50 punkte paminėti įrodymai teisiškai įrodo, kad 1997 m. kompetentinga vietos valdžios institucija toleravo statybos ir griovimo atliekų išpylimą neturint leidimo Limerick pelkėje, kad toks išpylimas buvo tęsiamas nagrinėjamoje teritorijoje ir vykstant šiam procesui bei kad kitos atliekos buvo išpilamos ir kitose dviejose šalia esančiose pelkėse. Be to, buvo įrodyta, kad EPA 1998 m. sausio 23 d. *Limerick Corporation* adresuotame laiške patvirtino, jog pagal tuo metu galiojusius Airijos teisės aktus tokiam išpylimui nebuvo taikomi leidimai, jei jis buvo vykdomas atliekų panaudojimo tikslais.

55 Airijos vyriausybė neginčijo to, kad pelkės yra ypač svarbios ekologiniu požiūriu, ir tai pakankamai aiškiai matyti iš bylos medžiagos, ypač iš aplinkybės, kad vieną iš jų buvo numatyta priskirti specialiai saugomai teritorijai pagal 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvą 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, p. 7). Be to, iš Komisijos pateiktų nuotraukų ir spaudos straipsnių bei *Department of Arts, Heritage, Gaeltacht and the Islands* 1997 m. gruodžio 8 d. laiško matyti, kad atitinkamos pelkės buvo labai pažeistos.

— Atliekų saugojimo lagūnose ir išvertimo operacijos be leidimo Ballard, Fermoy, Cork grafystėje (skundas 1997/4792)

56 Komisija teigia, jog Cork grafystės taryba, institucija, atsakinga už atliekų tvarkymą, nuo 1990 m. toleravo tai, kad leidimo neturintis ūkio subjektas saugojo didelius organinių atliekų kiekius lagūnose, esančiose Ballard, ir šias atliekas šalino jas išversdamas, neužtikrindama šių operacijų nutraukimo bei nubaudimo už jas. Be to, nagrinėjami įrenginiai buvo pastatyti be reikalaujamo statybos leidimo, kuris buvo išduotas 1998 m., ir dėl to buvo lengviau tęsti minėtas operacijas.

57 Savo atsiliepime į ieškinį Airijos vyriausybė pripažino, kad atitinkamo ūkio subjekto vykdytoms saugojimo ir išvertimo operacijoms buvo būtinas leidimas. Vis dėlto ji mano, kad Cork grafystės taryba elgėsi tinkamai. Ši valdžios institucija 1992 m. balandžio mėn. pranešė, kad ji nutraukė inkriminuojamą veiklą. Kadangi ši veikla buvo pradėta iš naujo, ši valdžios institucija 1996 m. ėmėsi priemonių, kad užtikrintų bet kokio naujo išvertimo aptariamose lagūnose nutraukimą. Kadangi 2001 m. rugpjūčio mėn. per atliktą patikrinimą ji vis dėlto konstatavo, kad saugojimo lagūnose operacijos vėl buvo pradėtos vykdyti, Cork grafystės taryba 2002 m. kovo mėn. pradėjo teisminį procesą dėl 1 800 EUR dydžio baudos paskyrimo pažeidėjui. Nuo tada bet koks neteisėtas išvertimas buvo nutrauktas, o esančios atliekos pašalintos.

58 Komisija savo dublike teigia, kad nagrinėjamos operacijos niekada nebuvo nutrauktos. Šiuo tikslu ji pateikia įvairius laiškus, įskaitant pačios Cork grafystės tarybos, iš kurių matyti, kad atliekos buvo verčiamos Ballard mažų mažiausiai iki 2002 m. birželio mėnesio. Be to, vienintelė sankcija atsakingam ūkio subjektui buvo paskirta dėl informacijos minėtai šiai tarybai nepateikimo.

59 Neginčydama šio paskutinio Komisijos teiginio, Airijos vyriausybė 2003 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo sekretoriatui pateiktame triplike nurodė, kad Cork grafystės taryba nagrinėja galimybę pareikšti ieškinį aptariamam ūkio subjektui. Vis dėlto atitinkamoje vietovėje dar esančių atliekų pašalinimas buvo neišvengiamas.

60 Atsižvelgdamas į tai, kas buvo pasakyta, Teisingumo Teismas mano, kad teisiškai buvo įrodyta, jog svarbias saugojimo lagūnose ir (arba) išvertimo operacijas Ballard, Cork grafystėje, neturėdamas leidimo privatus ūkio subjektas vykdė mažų mažiausiai nuo 1990 iki 2002 m. birželio mėnesio, tačiau kompetentingos valdžios institucijos nesiėmė atitinkamų priemonių, kad šios operacijos būtų nutrauktos ir už jas būtų nubausta. Be to, nebuvo ginčyta, kad tokioms operacijoms reikalingi įrenginiai buvo palikti, nors jie neturėjo reikalaujamo statybos leidimo, ir kad kompetentingos valdžios institucijos tokį leidimą išdavė 1998 m., suteikdamos teisę tokius įrenginius išsaugoti.

— Atliekų saugojimo operacijos Pembrokestown, Whiterock Hill, Wexford grafystėje neturint leidimo (skundas 1997/4847)

61 Komisija teigia, kad vienas privatus ūkio subjektas nuo 1995 iki 2001 m. vykdė atliekų saugojimo operacijas vietovėje, esančioje Pembrokestown, nepaisydamas trijų 1996 ir 1997 m. *District Court* sprendimų, kuriais jam dėl šios priežasties buvo paskirtos viena po kitos 100 IEP dydžio baudos, vėliau du kartus po 400 IEP, o tai patvirtina paskirtų baudų netinkamumą. Be to, šios operacijos kaimynystėje gyvenantiems gyventojams buvo kenksmingos, ir apie tai Wexford grafystės taryba buvo informuota, kaip matyti ir iš jos 1996 m. vasario 23 d. Sprendimo atmesti prašymą suteikti statybos leidimą atitinkamos vietovės atžvilgiu, kurį pateikė Komisija.

62 Airijos vyriausybės teigimu, tokios baudos buvo skirtos remiantis inkriminuojamų pažeidimų metu galiojusiomis *European Communities (Waste) Regulations* (1979) nuostatoms, kurios numatė, jog sumarinio proceso pagrindu galėjo būti skiriama didžiausia 600 IEP bauda ir (arba) ne daugiau kaip šešių mėnesių įkalinimas. Dėl minėtų operacijų nepastovumo Wexford grafystės taryba nusprendė, kad būtų netikslinga suinteresuoto asmens atžvilgiu priimti įsakymą, siekiant jų išvengti ateityje. Galiausiai dėl šių operacijų 2001 m. sausio 24 d. buvo priimtas leidimą suteikiantis sprendimas, kurį minėta vyriausybė pateikė.

63 Šioje byloje Teisingumo Teismas konstatuoja, kad bylos medžiagoje esantys įrodymai teisiškai patvirtina, jog atliekų saugojimo operacijos privačioje Pembrokestown esančioje valdoje buvo vykdomos nuo 1995 iki 2001 m. sausio mėn. šios vietovės gyventojams kenksmingomis sąlygomis, neturint jokio leidimo, tačiau kompetentingos valdžios institucijos nesiėmė jokių tinkamų priemonių šioms operacijoms nutraukti ir neskyrė jokių pakankamai veiksmingų baudų, turinčių atgrasantį poveikį. Be to, buvo įrodyta, kad 1996 m. Įstatyme numatytą leidimą EPA išdavė šios valdos savininkui 2001 m. sausio 24 dieną.

— Powerstown miesto Carlow grafystės sąvartyno eksploatavimas neturint leidimo (skundas 1999/4351)

64 Komisija savo ieškinyje teigia, kad Powerstown miesto Carlow grafystės sąvartynas nuo 1975 m. veikia be leidimo ir kad, nors 1998 m. vasario 27 d. remiantis 1996 m. Įstatymu buvo pateiktas prašymas išduoti leidimą, dar 2000 m. vasario 23 d. joks sprendimas nebuvo priimtas, todėl pateikus šį prašymą įrenginiai ir toliau veikė.

65 Neginčydama šių teiginių, Airijos vyriausybė pateikė EPA 2000 m. kovo 24 d. priimtą sprendimą dėl leidimo, susijusį su minėtu sąvartynu.

— Atliekų sandėliavimo ir tvarkymo įrenginių eksploatavimas Cullinagh, Fermoy, Cork grafystėje, neturint leidimo (skundas 1999/4478)

66 Komisija teigia, kad Cork grafystės taryba nuo 1991 m. toleravo tai, kad leidimo neturintis privatus ūkio subjektas eksploatavo atliekų saugojimo ir tvarkymo įrenginius vietovėje, esančioje Cullinagh, t. y. teritorijoje, kurioje teka požeminiai vandenys, nenutraukdama šių operacijų ir nebausdama už jas, nepaisydama vienas po kito atmestų prašymų dėl statybos leidimo, kuriuos šis ūkio subjektas pateikė 1991–1994 metais.

67 Airijos vyriausybė patvirtina, kad 2002 m. balandžio mėn. buvo priimtas sprendimas leisti minėtą eksploatavimą vykdant 6 500 tonų atliekų panaudojimo operacijas per metus. Tačiau šis sprendimas nebuvo pateiktas. Šios vyriausybės teigimu, nebuvo įrodyta, kad atitinkamas įrenginys užteršė požeminius vandenis, o sprendimas, kuriuo suteikiamas leidimas, reikalauja, kad būtų atlikta jų priežiūros ir kokybės įvertinimo procedūra. Statybos leidimus Cork grafystės taryba išdavė, tačiau vėliau skundą nagrinėjusi institucija juos panaikino.

68 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pripažįsta, kad teisiškai yra įrodyta, jog atliekų saugojimo ir tvarkymo vietovės eksploatavimas neturint leidimo buvo vykdomas mažų mažiausiai nuo 1991 iki 2002 m. balandžio mėn. teritorijoje, kurioje negalima neatsižvelgti į požeminių vandenų užteršimo riziką, tačiau kompetentingos valdžios institucijos nesiėmė reikiamų priemonių šiam eksploatavimui nutraukti ir

nebaudė už jį. Be to, kaip matyti iš pirmesnio (67) punkto, Airijos vyriausybė pripažįsta, kad minėtos valdžios institucijos išdavė statybos leidimus šiems įrenginiams tuo metu, kai pastarieji neturėjo direktyvoje numatyto leidimo.

— Atliekų išpylimas ir atliekų tvarkymo įrenginių eksploatavimas Poolbeg pusiasalyje, Dubline, neturint leidimo (skundas 1999/4801)

69 Komisija teigia, pirma, kad Dublino miesto kompetentingos valdžios institucijos nuo 1997 m. toleravo statybos ir griovimo atliekų išpylimą žaliojoje zonoje, esančioje Poolbeg pusiasalyje, neužtikrindamos nei šių išpylimų nutraukimo ir nubaudimo už juos, nei atitinkamų atliekų pašalinimo. Antra, šios valdžios institucijos toleravo dviejų metalo atliekų tvarkymo įrenginių eksploatavimą minėtame pusiasalyje be leidimo, jo nenutraukdamos ir už jį nebausdamos, net sudarydamos sąlygas, kad atitinkami įrenginiai gautų Bendrijos finansinę paramą.

70 Dėl dviejų pirmiau nurodytų įrenginių Airijos vyriausybė savo 2000 m. gruodžio 12 d. ir 2001 m. birželio 26 d. laiškuose, atsiųstuose Komisijai paprašius informacijos, pažymėjo, kad 1998 m. rugsėjo 23 d. ir spalio 15 d. pateikti prašymai išduoti leidimus 2000 m. rugpjūčio 3 d. ir 2001 m. kovo 1 d. buvo patenkinti. Dėl Bendrijos pagalbos ši vyriausybė savo atsiliepime į ieškinį tvirtina, kad ji buvo suteikta per klaidą.

71 Vis dėlto Airijos vyriausybė teigia, kad praeityje buvo tik vienas savavališkas išvertimas ir kad vietovės būklė buvo atstatyta iki 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos, ir jokio grėsmės aplinkai šioje vietovėje pėdsako neliko. Kadangi kaltė buvo pripažinta, tai padarę asmenys negalėjo būti nubausti.

72 Komisija savo triplike tvirtina, kad iš skundus padavusių asmenų, kurie palaikė reguliarius santykius su *Dublin Port Company*, atsakinga už Poolberg pusiasalį, ir *Dublin Corporation*, už atliekų tvarkymą atsakinga valdžios institucija, pateiktos išsamios informacijos bei pateiktų nuotraukų matyti, kad atliekų išpylimas tęsėsi iki 2000 m. pradžios ir kad atitinkamą vietovę Airijos valdžios institucijos visiškai atstatė tik tų pačių metų pabaigoje.

73 Airijos vyriausybė savo triplike ginčija šiuos Komisijos teiginius ir mano, kad pastarosios pateiktų nuotraukų nepakanka jiems pagrįsti.

74 Teisingumo Teismas konstatuoja, pirma, kad 2000 m. gruodžio 12 d. ir 2001 m. birželio 26 d. laiškuose Airijos vyriausybė pripažino, jog praeityje aptariamoje teritorijoje buvo išpilta daug statybinio laužo, ir nurodė, jog ji buvo išlyginta siekiant padaryti pagrindą kanalizacijos įrengimo operacijų platformai. Antra, skundus padavusių asmenų tvirtinimai ir Komisijos pateiktos nuotraukos yra pakankamai aiškios ir detalios, kad minėta vyriausybė, kaip buvo patikslinta šio sprendimo 42–47 punktuose, negalėtų apsiriboti teiginiu, jog nurodyti faktai nėra įrodyti iš esmės, išsamiai neginčydama Komisijos pateiktų duomenų ir nepagrįsdama šių tvirtinimų konkrečiais įrodymais.

75 Atsižvelgdamas į tai, kas buvo pasakyta, Teisingumo Teismas mano, kad teisiškai yra įrodyta, jog kompetentingos Dublino miesto valdžios institucijos nuo 1997 iki 2000 m. toleravo neleistiną išpilto statybinio laužo buvimą žaliojoje zonoje, esančioje Poolbeg pusiasalyje, neužtikrindamos šios veiklos nutraukimo ir aptariamų atliekų pašalinimo. Be to, šios valdžios institucijos toleravo dviejų atliekų tvarkymo

įrenginių eksploatavimą neturint leidimo atitinkamai iki 2000 m. rugpjūčio 3 d. ir 2001 m. kovo 1 d., t. y., kai buvo patenkinti prašymai išduoti leidimą, neužtikrindamos, kad šis eksploatavimas būtų nutrauktas, o ūkio subjektas – nubaustas. Maža to, šių įrenginių atžvilgiu buvo gauta Bendrijos finansinė parama.

— Miesto sąvartynų eksploatavimas Tramore ir Kilbarry, Waterford grafystėje, neturint leidimo (skundas 1999/5008)

76 Iš šalių pateiktų dokumentų ir paaiškinimų matyti, kad Tramore sąvartynas, kuris veikia nuo ketvirtojo dešimtmečio, yra šalia specialios apsaugos teritorijos 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvos 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 103, p. 1) prasme ir kad jis iš dalies yra zonoje, kurią buvo siūloma pripažinti nacionalinio paveldo teritorija ir specialios apsaugos teritorija Direktyvos 92/43 prasme. Iš šių dokumentų taip pat matyti, kad dėl prašymo išduoti leidimą dėl šio sąvartyno, kuris buvo pateiktas tik 1998 m. rugsėjo 30 d., EPA 2001 m. rugsėjo 25 d. priėmė palankų sprendimą.

77 Kilbarry sąvartynas, veikiantis nuo aštuntojo dešimtmečio pradžios, yra šalia pelkės, kurią siūlyta pripažinti gamtos paveldo teritorija, ir užima dalį anksčiau mokslinių požiūriu svarbios teritorijos. Dėl prašymo, kuris buvo pateiktas 1997 m. rugsėjo 30 d., EPA 2001 m. spalio 19 d. priėmė palankų sprendimą.

78 Komisijos teigimu, šių dviejų sąvartynų eksploatavimas be leidimo padarė didelių nuostolių ir labai užteršė aplinką, nes, be kita ko, buvo užimtos gretimos pelkės, kurių plotas gerokai sumažėjo.

79 2000 m. lapkričio 30 d. laiške atsakydama į Komisijos prašymą pateikti informaciją Airijos vyriausybė teigė, kad pelkės, kuri ribojasi su Kilbarry sąvartynu, ploto mažėjimas prasidėjo jau prieš dešimt metų. Aplinkos teršimo atžvilgiu ši vyriausybė neigia bet kokį didelį neigiamą Tramore sąvartyno poveikį gretimai specialios apsaugos teritorijai, tačiau pripažįsta, kad EPA išreiškė susirūpinimą dėl Kilbarry sąvartyno.

80 Airijos vyriausybė savo atsiliepime į ieškinį vis dėlto patikslina, kad už gamtos saugojimą atsakingai institucijai *Dachas* atlikus specialios apsaugos teritorijos Tramore ribų pakeitimus, sąvartynas daugiau į šią teritoriją neplito. Be to, ji tvirtina, kad bet kurio žalingo poveikio aplinkai ir, be kita ko, įvairioms ekologiškai jautrioms teritorijoms, kurios ribojasi su aptariamais sąvartynais, atžvilgiu 2001 m. rugsėjo 25 d. ir spalio 19 d. sprendimuose išduoti leidimus yra nurodytos tinkamos priemonės.

81 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymi, kad Airijos vyriausybė pripažįsta, jog Kilbarry sąvartynas išplito į pelkės apylinkes ir jos plotas labai sumažėjo.

82 Kalbant apie Tramore sąvartyną, iš Airijos valdžios institucijos, atsakingos už gamtos apsaugą, 2000 m. gegužės 29 d. laiško matyti, kad ji kaltina Waterford grafystės tarybą dėl šio sąvartyno išplitimo į nurodytą specialios apsaugos teritoriją ir šiai teritorijai padarytos žalos. Apsaugos plano projektas, kurį ta pati valdžios institucija patvirtino 2000 m. liepos 20 d. ir kurį Komisija taip pat pateikė, patvirtina, kad išplitimas į šią teritoriją įvyko po 1993 m., o dėl to labai pablogėjo jos būklė ir buvo padaryta žala gretimoms šiam sąvartynui teritorijoms. Komisijos pateiktose 2001 m. gegužės mėn. nuotraukose taip pat matomos atliekos, kurios yra pasklidusios už šio sąvartyno ribų ir užima aplinkinę aplinką.

83 Galiausiai tam tikros išvados, padarytos tyrimų, atliktų vykdant leidimų išdavimo šiems dviem sąvartynams procedūras, ataskaitose ir sprendimuose išduoti leidimus, bei įvairios juose nustatytos konkrečios sąlygos patvirtina didelę žalą aplinkai, ypač pelkėtajai, kurią lėmė minėtų sąvartynų veikimas. Be to, tinkamas įvairių šiuose sprendimuose nustatytų sąlygų laikymasis reiškia vykdomųjų priemonių priėmimą ir darbų vykdymą, nes vien leidimų išdavimas neužtikrina, kad žala aplinkai, kylanti iš aptariamų dviejų sąvartynų eksploatavo, bus nedelsiant pašalinta. Visų pirma šią išvadą, be kita ko, patvirtina 2002 m. spalio mėn. Waterford grafystės tarybos parengta metinė aplinkos apsaugos ataskaita pagal sprendimo išduoti leidimą dėl Tramore sąvartyno reikalavimus.

84 Atsižvelgdamas į tai, kas buvo pasakyta, Teisingumo Teismas teigia, kad teisiškai yra įrodyta, jog Tramore ir Kilbarry miesto sąvartynai, kurie buvo įkurti ketvirtajame ir aštuntajame dešimtmečiuose, toliau veikė be leidimų iki 2001 m. rugsėjo 25 d. ir spalio 19 d., kada EPA patenkino su jais susijusius prašymus dėl leidimų išdavimo, pateiktus atitinkamai 1998 m. rugsėjo 30 d. ir 1997 m. rugsėjo 30 dieną. Be to, teisiškai yra įrodyta, kad šie sąvartynai išplito į jautrias, ypač ekologiniu požiūriu svarbias pelkes, o tai sukėlė šių teritorijų pasikeitimą bei jų ploto sumažėjimą, ir kad jie buvo įvairaus aplinkai kenksmingo poveikio priežastis, ir šis poveikis, kaip matyti iš pirmesnio 83 punkto, nebuvo visiškai pašalintas vien išdavus pirmiau nurodytus leidimus.

— Atliekų tvarkymo įrenginių eksploatavimas Lea Road ir Ballymorris, Laois grafystėje, neturint leidimo (skundas 1999/5112)

85 Komisija tvirtina, jog kompetentingos vietos valdžios institucijos toleravo tai, kad privatus ūkio subjektas nuo devintojo dešimtmečio be leidimo eksploatavo du atliekų tvarkymo įrenginius nenaudojamuose Lea Road ir Ballymorris karjeruose,

netoli Portarlington, Laois grafystėje, kur šie abu įrenginiai buvo Barrow upės hidrografiniame baseine, kuriam būdingas didelis vandeningas sluoksnis, ir neužtikrino nei šios veiklos nutraukimo, nei nubaudimo už ją.

86 2000 m. lapkričio 28 d. laiške Komisijai pripažinusi, kad atliekų tvarkymo veikla tikrai buvo vykdoma šiose dviejose vietovėse, neturint reikalaujamo leidimo, Airijos vyriausybė savo atsiliepime į ieškinį vis dėlto nurodė, kad Laois grafystės taryba 2001 m. rugsėjo mėn. jai patvirtino, jog bet kokia veikla tuo metu Lea Road vietovėje buvo nutraukta. Dėl Ballymorris vietovės ji tvirtina, kad EPA 2002 m. vasario mėn. viešai paskelbė sprendimo, kuriuo atsisakoma išduoti prašomą leidimą, projektą.

87 Komisija savo dublike ginčija tai, kad atliekų tvarkymo operacijos, vykdomos Lea Road, buvo nutrauktos. Šiuo tikslu ji pateikė įvairias atlikus vietovės patikrinimą parengtas ataskaitas. Prie vienos iš jų, parengtos 2002 m. birželio 6 d., yra pridėti negatyvai, patvirtinantys, kad vietovėje buvo plačiai vykdoma atliekų tvarkymo ir saugojimo veikla mažų mažiausiai iki pastarosios datos. Be to, Komisija pateikia įvairias tyrimo atskaitas ir negatyvus, parodančius Ballymorris vykdytų atliekų tvarkymo operacijų mastą.

88 2003 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo kanceliarijai pateiktame triplike Airijos vyriausybė nurodo, kad sprendimo dėl prašymo išduoti leidimą dėl Ballymorris vietovės yra laukiama 2003 m. kovo mėnesį.

89 Atsižvelgdamas į tai, kas buvo pasakyta, Teisingumo Teismas mano, kad teisiškai yra įrodyta, jog kompetentingos Airijos valdžios institucijos toleravo dviejų svarbių atliekų tvarkymo įrenginių eksploatavimą, nuo devintojo dešimtmečio vykdomą neturinčio leidimo privataus ūkio subjekto nenaudojamuose Lea Road ir Ballymorris

karjeruose, netoli Portarlington, Laois grafystėje, abiems šiems įrenginiams esant Barrow upės hidrografiniame baseine, kuriam būdingas didelis vandeningas sluoksnis, ir neužtikrino nei šios veiklos nutraukimo, nei nubaudimo už ją. Lea Road vietovėje ši padėtis tęsėsi mažų mažiausiai iki 2002 m. birželio 6 d., o Ballymorris vietovėje – iki 2003 m. sausio 10 dienos.

— Drumnaboden, Muckish ir Glenalla miesto sąvartynų Donegal grafystėje eksploatavimas neturint leidimo (skundas 2000/4408)

90 Šalys neginčijo to, kad kai dėl Drumnaboden miesto sąvartyno 1998 m. rugsėjo 30 d. pagal 1996 m. Įstatymą buvo pateiktas prašymas išduoti leidimą, 1999 m. balandžio 26 d. Donegal grafystės tarybos sprendimu buvo nurodyta šį sąvartyną uždaryti. Dėl šios aplinkybės ši valdžios institucija buvo įpareigota pratęsti Muckish ir Glenalla miesto sąvartynų veiklą, kuriuos uždaryti buvo nuspręsta iki 1999 m. kovo 1 d., t. y. galutinės datos, iki kurios dėl visų veikiančių miesto sąvartynų turėjo būti pateikti prašymai išduoti leidimus pagal minėtą įstatymą. Atliekų tvarkymo veikla buvo atnaujinta šiuose dviejuose sąvartynuose, nors su jais susiję prašymai išduoti leidimus buvo pateikti tik 1999 m. spalio 5 dieną. Nepaisydama to, kad šie prašymai buvo paduoti pavėluotai, EPA tolesniam veiklos vykdymui šiuose sąvartynuose neprieštaravo.

— Atliekų išpylimas ir išvertimas Carlingford Lough, Greenore, Louth grafystėje, neturint leidimo (skundas 2000/4145)

91 Komisija teigia, kad Airijos valdžios institucijos nuo 1990 m. toleravo statybos ir griovimo atliekų išpylimą be leidimo teritorijoje, esančioje jūros pakrantėje Carlingford Lough, Greenore, Louth grafystėje, neužtikrindamos nei šių operacijų nutraukimo ir nubaudimo už jas, nei atliekų pašalinimo.

92 Airijos vyriausybė 2001 m. balandžio 9 d. laiške Komisijai nurodė, kad *Department of the Marine and Natural Resources* nusprendė, jog šių atliekų klausimas bus sprendžiamas nagrinėjant vietos plėtros projektą. Be to, *Department of the Environment and Local Government* perdavė Komisijai 2000 m. spalio 23 d. ataskaitos kopiją, kurioje Carlingford Lough išverstos atliekos pripažįstamos statybiniu laužu.

93 Vis dėlto Airijos vyriausybė savo atsiliepime į ieškinį teigia, kad toks vertinimas yra klaidingas. Louth grafystės tarybos prašymu 2002 m. sausio mėn. vietoje atliktas tyrimas parodė, kad vietovėje esančias medžiagas sudarė karjero uolienos ir akmenys, kuriuos šioje vietovėje išvertė įmonė *Greenore Port*, siekdama pagerinti žemę, todėl joje nebuvo šalinamos atliekos. Be to, tuo metu buvo numatyta šias medžiagas panaudoti dambos statybai.

94 Šiuo atveju Teisingumo Teismas konstatuoja, kad iš Komisijos pateiktų daugelio įrodymų, tarp kurių yra skundus padavusių asmenų ir *Department of the Marine and Natural Resources* laiškai, dvi šios ministerijos pareigūnų po 1993 ir 1997 m. patikrinimų vietovėje parengtos ataskaitos bei įvairios 2002 m. sausio mėn. darytos nuotraukos, matyti, kad aptariamas atliekas sudarė statybinis laužas, taip pat ir iš gelžbetonio, ir geležies laužas. Be to, šie dokumentai teisiškai įrodo, kad nuo 1990 m. tokias griovimo ir statybos atliekas vertė ir sandėliavo leidimo neturintis privatus ūkio subjektas teritorijoje, esančioje jūros pakrantėje Carlingford Lough, ir kad šią padėtį kompetentingos Airijos valdžios institucijos toleravo mažų mažiausiai iki 2002 m. sausio mėn., šios veiklos nenutraukdamos ir nebausdamos už ją bei neužtikrindamos atitinkamų atliekų pašalinimo.

— Atliekų rinkimas, kurį vykdė leidimo neturinčios ar neregistruotos įmonės Bray, Wicklow grafystėje (skundas 2000/4157)

95 Komisija teigia, kad 2000 m. sausio mėn. Bray miesto taryba nusprendė nutraukti buitinių atliekų surinkimą ir pasiūlė gyventojams kreiptis į privačius rinkėjus, kurių sąrašas jiems buvo pateiktas. Tačiau, Komisijos teigimu, pastarieji nebuvo užsiregistravę ar gavę leidimų direktyvos 12 straipsnio prasme, nes ši nuostata nebuvo perkelta į Airijos teisę.

96 2000 m. spalio 4 d. laiške Komisijai Airijos vyriausybė nurodė, pirma, kad Bray savivaldybė turėjo visų jos teritorijoje veikiančių atliekų surinkėjų sąrašą. Antra, ji informavo Komisiją apie būsimų teisės aktų, pagal kuriuos atliekų rinkimui Airijoje bus taikoma leidimų tvarka, priėmimą.

— Atliekų išvertimas Ballynattin, Pickardstown, Ballygunner Bog ir Castletown aikštelėse, Waterford grafystėje, neturint leidimo (skundas 2000/4633)

97 Komisija savo ieškinyje teigia, kad Waterford grafystės taryba mažų mažiausiai iki 2001 m. gruodžio mėn. toleravo įvairių atliekų, ypač statybos ir griovimo nuolaužų, išvertimą be leidimo įvairiose šios grafystės pelkėse, įskaitant Ballynattin, Pickardstown, Ballygunner Bog ir Castletown vietoves, neužtikrindama nei šios veiklos nutraukimo ar nubaudimo už ją, nei šių atliekų pašalinimo.

98 2002 m. rugpjūčio 19 d. pateiktame atsiliepime į ieškinį Airijos vyriausybė teigė, kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną bet koks išvertimas Pickardstown, Castletown ir Ballygunner Bog vietovėse buvo nutrauktas. Be to, Waterford grafystės taryba ėmėsi veiksmų, kad būtų pašalintos pirmosiose dviejose vietovėse išverstos atliekos. Trečioji vietovė tuo metu buvo padengta veja ir, šios tarybos teigimu, atliekų pašalinimas neleido atstatyti pirminės atitinkamos pelkės būklės. Be to, ši vyriausybė tvirtino, kad dėl Ballynattin vietovės 2002 m. sausio mėn. buvo pradėtas teisminis procesas, nes šios tarybos 2000 m. birželio mėn. nurodymas nutraukti bet kokį atliekų išvertimą ir šalinimą neturėjo jokio poveikio.

99 Grįsdama savo dubliką Komisija pateikė 2002 m. rugsėjo mėn. negatyvus, kuriuose matomos griovimo atliekos Ballynattin, Pickardstown ir Castletown vietovėse bei vykdoma statyba pirmojoje iš šių vietovių.

100 2003 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismui pateiktame triplike Airijos vyriausybė tvirtina, kad atliekų išpylimas Ballynattin, Pickardstown, Ballygunner Bog ir Castletown buvo vykdomas plote, sudarančiame atitinkamai 0,1, 0,8, 0,4 ir 1 hektarą, t. y. 0,15, 27, 6 ir 17 % atitinkamų pelkių. Ballynattin vietovės atveju *Circuit Court* nutartimi buvo pareikalauta pašalinti atliekas bei sugriauti vykdomą statybą, o 2002 m. gruodžio mėn. šiame teisme buvo pateiktas ieškinys siekiant įkalinti vietovės savininką. Gavusi informacijos apie naują atliekų išpylimą Castletown vietovėje, Waterford grafystės taryba išreiškė savo ketinimą pareikalauti pašalinti šioje bei Pickardstown vietovėse išverstas atliekas.

101 Atsižvelgiant į tai, kas buvo pasakyta, Teisingumo Teismas mano, kad teisiškai yra įrodyta, jog atliekų, ypač statybos ir griovimo, išvertimą įvairiose Waterford grafystės pelkėse, Ballynattin, Pickardstown, Ballygunner Bog ir Castletown vietovėse, vykdė

privatūs ūkio subjektai, ir kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną kompetentinga vietos valdžios institucija neužtikrino nei šio išpylimo nutraukimo ir nubaudimo už jį, nei atitinkamų atliekų pašalinimo ir tokia padėtis tęsėsi iki šio ieškinio pareiškimo.

Dėl direktyvos 9 ir 10 straipsnių pažeidimo

— Šalių argumentai

102 Komisija tvirtina, kad pagal direktyvos 9 ir 10 straipsnius visos atliekų tvarkymo operacijos nuo 1977 m. turėjo būti vykdomos turint leidimą. Išduodamas pagal direktyvos 4 straipsnį ir patikslinantis sąlygas, kurias turi atitikti minėtos operacijos siekiant saugoti aplinką, toks leidimas turi būti gautas prieš operacijų vykdymą.

103 Tačiau, Komisijos teigimu, daugelis miesto atliekų tvarkymo operacijų Airijoje yra vykdomos neturint leidimo, ir tai patvirtina, pavyzdžiui, Powerstown bei Tramore ir Kilbarry sąvartynų, nurodytų skunduose 1999/4351 ir 1999/5008, atvejai.

104 Be to, pagal 1996 m. Įstatymą pateiktų prašymų išduoti leidimus nagrinėjimo trukmė buvo per ilga esamų įrenginių atžvilgiu, nes jie toliau sistemingai veikė per visą leidimų procedūrą. 2000 m. vasario 23 d. atsakyme Komisijai Airijos vyriausybė nurodė, kad iš 137 tokių prašymų išduoti leidimą 102 nagrinėjimas buvo sustabdytas

2000 m. vasario 2 dieną. Skunde 2000/4408 nurodytų Muckish ir Glenalla sąvartynų atveju EPA neprieštaravo net tam, kad tolesnis eksploatavimas būtų vykdomas nepateikus prašymo išduoti leidimą per šio įstatymo nustatytus terminus.

105 Komisijos teigimu, Airija taip pat neįvykdė įsipareigojimų, neįtvirtindama direktyvos 9 straipsnyje numatytos leidimų tvarkos miesto sąvartynams, uždarytiems iki minėtų terminų pabaigos.

106 Dėl privačių ūkio subjektų vykdomo atliekų tvarkymo Komisija teigia, kad Airijos valdžios institucijos toleravo tai, kad daugelyje teritorijos vietų buvo tęsiamos operacijos be leidimų, ir neužtikrino nei jų nutraukimo, nei nubaudimo už jas, kaip matyti ir iš skundų 1997/4705, 1997/4792, 1999/4478, 1999/4801, 1999/5112, 2000/4145 bei 2000/4633 nagrinėjimo. Išimtiniais atvejais skiriamos baudos neturėjo jokio atgrasančio poveikio – tai patvirtina ir skundo 1997/4847 nagrinėjimas. Nedrausmingi ūkio subjektai ekonominiais sumetimais buvo skatinami tęsti neteisėtą veiklą, o jų konkurentai, kurie laikėsi direktyvos reikalavimų, buvo baudžiami.

107 Prašymų išduoti statybos leidimus dėl neteisėtų įrenginių atveju kompetentingos Airijos valdžios institucijos toleravo atitinkamos veiklos vykdymą, nes galiausiai išduodavo leidimus, panašiais atvejais apimančius ankstesnius pažeidimus, kaip parodė ir skundų 1997/4792, 1999/4478, 1999/4801, 1999/5112 bei 2000/4145 nagrinėjimas. Skunde 1997/4705 numatytu atveju EPA net pripažino, kad pelkių užpildymo veikla prilyginama panaudojimui ir kad šiuo atveju pagal nacionalinę teisę jokio leidimo nereikia.

108 Atsiliepime į ieškinį Airijos vyriausybė dėl operacijų, susijusių su miesto atliekomis, tvirtina, kad 2001 m. rugsėjo mėn. pabaigoje tik keturiolika veikiančių miesto sąvartynų dar turėjo kreiptis dėl leidimų išdavimo ir kad padėtis buvo visiškai sureguliuota 2002 m. lapkričio 29 d., t. y., kai buvo išduotas paskutinis leidimas. Šiuo atveju prašymų nagrinėjimo trukmė buvo normali atsižvelgiant į tuo pat metu paduotų prašymų dėl esamų įrenginių kiekį ir bylų bei leidimų procedūros sudėtingumą. Glenalla ir Muckish sąvartynų atvejis buvo išskirtinis.

109 Be to, Airijos vyriausybės teigimu, direktyvos 9 straipsnis nereikalauja, kad iki teisės aktu nustatyto termino, per kurį turi būti paduotas prašymas išduoti leidimą, pabaigos uždarytam įrenginiui būtų taikomas atgal leidimo reikalavimas.

110 Dėl privataus sektoriaus tvarkomų atliekų minėta vyriausybė ginčija tai, kad egzistavo bendra tendencija, jog Airijos valdžios institucijos toleravo operacijas neturint leidimo. Nuo 1998 m. gegužės mėn. iki 2002 m. rugpjūčio mėn. buvo pateiktas 651 prašymas išduoti leidimą dėl vykdomos arba planuojamos veiklos ir 384 leidimai buvo išduoti.

111 Be to, 1996 m. Įstatymas numatė atitinkamas baudas bei įkalinimą ir sudarė realias galimybes už jo nuostatų pažeidimus taikyti sankcijas. 2002 m. rugpjūčio 19 d. Teisingumo Teismui pateiktame atsiliepime į ieškinį Airijos vyriausybė teigė, kad iš informacijos, kurios ji nepateikė, bet kurią jai pateikė 33 iš 34 kompetentingų vietos valdžios institucijų, matyti, kad nuo 1996 m. gegužės mėn. buvo surašyta 930 protokolų, kuriais įsakoma nutraukti neleistinas operacijas ir atitinkamas atliekas perkelti į leidimą turintį įrenginį, bei 76 protokolai, kuriais nurodoma atlikti kitus veiksmus, o nuo 1998 m. minėtos valdžios institucijos pradėjo 111 procedūrų, iš kurių 84 dar tęsiasi. EPA pagal 1996 m. Įstatymą pradėjo 14 procedūrų.

112 Be to, teismai priėmė įvairius sprendimus. Pagrįsdama šį teiginį Airijos vyriausybė pateikė *High Court* 2002 m. liepos 31 d. sprendimą, kuriuo pažeidėjams nurodoma atkurti Wicklow grafystėje esančios vietovės, kurioje buvo neteisėtai išverčiamos pavojingos atliekos iš ligoninės, padėtį. Ji taip pat remiasi *Naas District Court* priimtu sprendimu, kuriuo paskirtos trys įkalinimo bausmės už neteisėtą atliekų laikymą.

113 Dėl konkrečių skunduose Komisijai nurodytų atvejų Airijos vyriausybė ginčija, tiek, kiek šios aplinkybės yra svarbios šiam ieškiniui, kad Airijos valdžios institucijos veikė pasyviai. Be to, direktyva nedraudė leidimo išdavimo procedūros metu ir toliau vykdyti panaudojimo operacijų, kurios nesukelia didelės žalos aplinkai. 1998 m. kovo 20 d. EPA laiškas paprasčiausiai parodė tuometinę Airijos teisės aktų padėtį, nes atliekų panaudojimo operacijoms leidimas tapo būtinas tik pagal *Waste Management (Licensing) (Amendment) Regulations* 1998, kuris įsigaliojo 1998 m. gegužės 19 dieną.

— Teisingumo Teismo vertinimas

114 Visų pirma reikia pastebėti, kad Airijoje miesto atliekoms leidimų tvarka buvo taikoma tik priėmus 1996 m. Įstatymą ir jį įgyvendinančius nutarimus. Kalbant apie privačių ūkio subjektų tvarkomas atliekas, tam tikri Airijos vyriausybės teiginiai rodo, kad jų šalinimui tokia tvarka buvo taikoma nuo 1980 m., o panaudojimui – tik nuo 1998 metų.

115 Kaip matyti iš šio sprendimo 22 ir 23 punktų, ieškiniu vis dėlto siekiama pripažinti, kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto dviejų mėnesių termino pasibaigimo dieną Airija nevykdė įsipareigojimų pagal direktyvos 9 ir 10 straipsnius, t. y. nebuvo užtikrinusi, kad visos atliekų tvarkymo operacijos būtų vykdomos turint leidimą.

116 Šiuo klausimu visų pirma reikia priminti, kad pagal EB 249 straipsnio trečiąją pastraipą direktyva yra privaloma kiekvienai valstybei narei, kuriai ji skirta, siektino rezultato atžvilgiu. Šioje byloje direktyvos 9 ir 10 straipsniai nustato valstybėms narėms pareigas, kurios yra aiškiai ir nedviprasmiškai suformuluotos bei skirtos pasiekti konkretų rezultatą ir kurios įpareigoja, kad įmonės arba įstaigos, vykdančios atliekų šalinimo ar panaudojimo operacijas šių valstybių narių teritorijoje, turėtų leidimus. Iš to išplaukia, kad valstybė narė įvykdo šias pareigas minėtų nuostatų atžvilgiu tik tada, jei, be tinkamo jų perkėlimo į vidaus teisę, atitinkami ūkio subjektai turi reikalaujamą leidimą (pagal analogiją dėl išankstinių leidimų eksploatuoti deginimo įrenginius, nurodytų 1989 m. birželio 8 d. Tarybos direktyvoje 89/369/EEB dėl naujų komunalinių atliekų deginimo įmonių oro taršos prevencijos (OL L 163, p. 32), žr. 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-139/00, Rink. p. I-6407, 27 punktą).

117 Be to, kaip pastebėjo generalinis advokatas išvados 27–29 punktuose, valstybės narės turi užtikrinti, kad nustatyta leidimų tvarka būtų veiksmingai taikoma ir jos būtų laikomasi, be kita ko, vykdydamos atitinkamą kontrolę šiuo tikslu ir užtikrindamos neturint leidimo vykdomų operacijų nutraukimą bei realų nubaudimą.

118 Be to, reikia pastebėti, kad direktyvos 9 ir 10 straipsniuose numatyta leidimų tvarka yra skirta, kaip matyti iš šių nuostatų formuluotės, tinkamai taikyti jos 4 straipsnį, ypač užtikrinant, kad tokius leidimus turint vykdomos šalinimo ir panaudojimo operacijos atitiktų įvairius pastarojoje nuostatoje nustatytus reikalavimus. Šiuo tikslu

minėtuose leidimuose turi būti nurodyti tam tikri patikslinimai bei sąlygos, kaip yra aiškiai nustatyta ir direktyvos 9 straipsnyje dėl šalinimo operacijų. Iš to matyti, kad minėtuose 9 ir 10 straipsniuose nurodytas leidimų išdavimo mechanizmas turi būti taikomas prieš kiekvieną šalinimo ar panaudojimo operaciją (šiuo klausimu žr. 2001 m. birželio 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-230/00, Rink. p. I-4591, 16 punktą). Priešingai, nei teigia Airijos vyriausybė, vien prašymo išduoti leidimą pateikimo nepakanka, kad tokios operacijos būtų laikomos atitinkančiomis minėtų nuostatų reikalavimus.

119 Šio ieškinio atžvilgiu yra netinkamas Airijos vyriausybės argumentas, kad nacionalinės teisės aktams įtvirtinus leidimų tvarką, jos taikymui tuometinėmis aplinkybėmis buvo būtinas pereinamasis laikotarpis, per kurį egzistuojantys įrenginiai galėtų veikti.

120 Iš tikrųjų pagal Direktyvos 75/442 13 straipsnį valstybės narės turėjo imtis priemonių, kad per 24 mėnesius nuo šios direktyvos paskelbimo dienos ji būtų įgyvendinta. Šiuo atveju svarbu pastebėti, kad direktyvos 9 ir 10 straipsniai pakeitė Direktyvos 75/442 8 straipsnį, sugriežtindami ankstesnes taisykles dėl įsipareigojimų, kuriose jau buvo numatyta leidimų tvarka atliekų tvarkymo, laikymo ar saugojimo įrenginiams (šiuo klausimu, be kita ko, žr. minėto sprendimo *San Rocco* 37 punktą).

121 Todėl Airijos vyriausybė per nustatytą laikotarpį turėjo pradėti reikiamas procedūras, kuriomis į nacionalinės teisės sistemą perkeltų, pirma, Direktyvos 75/442 8 straipsnį, antra, direktyvos 9 ir 10 straipsnius, kad šios procedūros būtų baigtos per šiose direktyvose nustatytus terminus ir kad būtų įvykdyti šiose nuostatose aiškiai ir nedviprasmiškai suformuluoti įsipareigojimai

pasiekti konkretų rezultatą, t. y., kad atitinkamos operacijos būtų vykdomos tik turint reikiamus leidimus. Kadangi Airija perkėlimo priemones patvirtino pavėluotai, jomis negalima remtis siekiant pateisinti įsipareigojimų neįvykdymą (pagal analogiją žr. 2002 m. birželio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-60/01, Rink. p. I-5679, 33, 37 ir 39 punktus).

122 Remiantis šiais pirminiais patikslinimais, reikia konstatuoti, kad miesto sąvartynų atžvilgiu iš šio sprendimo 108 punkto matyti, jog pati Airijos vyriausybė pripažino, kad tą dieną, kai baigėsi 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas, keturiolika veikiančių sąvartynų leidimų neturėjo.

123 Be to, pati minėta vyriausybė pripažįsta, kad minėto termino pabaigoje Airijos valdžios institucijos sistemingai toleravo tai, kad egzistuojantys įrenginiai tęsė savo veiklą laikotarpiu nuo prašymo išduoti leidimą pateikimo iki išnagrinėjus šį prašymą priimamo sprendimo. Iš šio sprendimo 84 punkto matyti, kad taip buvo Tramore ir Kilbarry sąvartynų atveju.

124 Šiuo atveju iš įvairių Teisingumo Teismui pateiktų dokumentų matyti, kad tuo metu terminai, kurie praktiškai baigdavosi iki priimant sprendimą išduoti leidimą ar jo neišduoti dėl tokių egzistuojančių įrenginių, apskritai buvo pakankamai ilgi, todėl Airijos vyriausybė pati išreiškė susirūpinimą dėl šių terminų savo 2000 m. lapkričio 30 d. laiške Komisijai.

125 Airijos vyriausybės pateiktas straipsnis „Waste Licensing 1997–2002: Lessons from the Application process", kuris buvo paskelbtas 2002 m. *Irish Planning and Environmental Law Journal*, taip pat patvirtina vidutinę 808 dienų prašymų išduoti

leidimus nagrinėjimo trukmę. Iš šio sprendimo 84 punkto matyti, kad leidimai Tramore ir Kilbarry miesto sąvartynams, kurie buvo įkurti dar ketvirtajame ir aštuntajame dešimtmečiuose, buvo išduoti tik pasibaigus procedūroms, kurios truko atitinkamai 36 ir 48 mėnesius, nors minėti sąvartynai labai teršė aplinką ir darė žalą ekologiniu požiūriu svarbioms vietovėms.

126 Pagal pirmiau nurodytą straipsnį pagrindinės tokio ilgo nagrinėjimo priežastys yra labai didelis skaičius tuo pat metu paduotų prašymų dėl egzistuojančių atliekų šalinimo vietų, neretai esančių nepalankiose vietovėse ir mažai prižiūrimų, bei visiškai nepakankamas EPA veiksmingumas. Tačiau, kaip pastebėjo generalinis advokatas savo išvados 75 punkte, jei valstybė narė apie dvidešimt metų nevykdo įsipareigojimo siekti direktyvos 9 straipsnyje nustatyto rezultato, ji turi imtis visų įmanomų priemonių, kad kuo greičiau ištaisytų šį pažeidimą.

127 Iš to, kas buvo pasakyta, matyti, kad tą dieną, kai baigėsi 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas, Airija dar nebuvo įvykdžiusi 1977 m. nustatytos pareigos užtikrinti, kad visi miesto sąvartynai turėtų leidimus. Toks įsipareigojimo neįvykdymas, kuris kartu yra rezultatas ypač pavėluoto direktyvos 9 straipsnio perkėlimo, sistemingo vengimo reikalauti nutraukti neleistiną veiklą leidimų išdavimo procedūros eigoje ir atitinkamų priemonių stokos užtikrinant greitą galiausiai nustatytos vidaus tvarkos taikymą įrenginiams, tuo metu turėjo bendrą ir ilgalaikį pobūdį.

128 Dėl miesto sąvartynų, nebenaudojamų iki terminų, numatytų prašymui išduoti leidimą pateikimui pagal 1996 m. Įstatymą ir juos įgyvendinančius reglamentus, pabaigos, pakanka konstatuoti, kad Komisija nenurodė, jog šie teisės aktai netinkamai perkėlė direktyvą dėl to, kad juose nebuvo numatyta, jog tokie sąvartynai turi turėti leidimus. Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 22 punkto, tiek vykstant

ikiteisminei procedūrai, tiek Teisingumo Teisme Komisija priešingai pabrėžė, kad išskyrus direktyvos 12 straipsnį, savo ieškiniu ji siekė pripažinti ne jos neperkėlimą, bet pažeidimus konkrečiai taikant nacionalinės teisės nuostatas, priimtas tokio perkėlimo tikslais. Šiomis aplinkybėmis Komisija pagal šį ieškinį negali tikėtis pripažinimo, jog Airija neįvykdė įsipareigojimų dėl to, kad jos administracinės valdžios institucijos, įgyvendindamos 1996 m. Įstatymą ir jį įgyvendinančius reglamentus, kurie tokios galimybės nenumato, netaikė tokiems nenaudojamiems sąvartynams direktyvos 9 straipsnyje numatytos leidimų išdavimo tvarkos.

129 Dėl privačių ūkio subjektų tvarkomų atliekų Teisingumo Teismas mano, kad, kaip matyti ir iš šio sprendimo 60, 63, 68, 75, 89, 94 ir 101 punktuose padarytų išvadų, kai kurios Airijos vietos valdžios institucijos toleravo neleistinas operacijas, susijusias su dideliais atliekų kiekiais, daugelyje teritorijos vietų, kurios neretai tęsėsi labai ilgai, nesiimdamos atitinkamų priemonių užtikrinti tokių operacijų nutraukimą bei taikyti už jas veiksmingas baudas ir atgrasinti nuo jų atnaujinimo.

130 Iš minėtų išvadų taip pat išplaukia, kad tokie veiksmai tęsėsi iki 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos.

131 Pirma, kaip matyti iš šio sprendimo 118 ir 119 punktų, aplinkybė, jog atitinkamais atvejais prašymas išduoti leidimą buvo paduodamas dėl esamo įrenginio, niekaip neleidžia manyti, priešingai Airijos valdžios institucijų taikomai praktikai, kad buvo įgyvendinti direktyvos 9 ir 10 straipsnių reikalavimai ar kad leidimo išdavimo procedūros metu buvo galima toleruoti aptariamos veiklos vykdymą.

132 Antra, kaip teisingai tvirtina Komisija, aplinkybė, kad šio sprendimo 63 ir 75 punktuose nurodytais ir išnagrinėtais dviem atvejais leidimas buvo galiausiai išduotas iki 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos, neturi jokios įtakos nei faktui, kad jokia sankcija už praeityje vykdytas neleistinas aptariamas operacijas nebuvo paskirta, nei išvadai, kad nagrinėjamu laikotarpiu Airijoje egzistavo bendra tendencija, jog kompetentingos valdžios institucijos toleravo minėtų nuostatų nesilaikymo atvejus.

133 Kaip pastebėjo generalinis advokatas savo išvados 121 punkte, parodydamas svarbią administracinę problemą, toks toleruojantis elgesys buvo pakankamai bendras ir ilgalaikis, kad būtų galima padaryti išvadą, jog egzistavo tokia Airijos valdžios institucijų praktika, kuri neužtikrino tinkamo direktyvos 9 ir 10 straipsnių įgyvendinimo.

134 Šį vertinimą visų pirma patvirtina įvairūs Komisijos pateikti dokumentai. Iš 2002 m. liepos mėn. parengtos analitinės studijos „Strategic review & outlook for Waste Management capacity and the impact on the Irish Economy", kurioje pateikti statistiniai duomenys, matyti, kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną Airijos šalinimo įrenginių tinklas buvo beveik perpildytas ir kad dėl tokios situacijos atsirado daug neteisėtų sąvartynų ir saugyklų. Tokia pat išvada daroma *The Institution of the Engineers of Ireland* 2002 m. sausio mėn. Airijos vyriausybei perduotame dokumente „National Waste management strategy", kuriame pabrėžiama, kad šimtai, net tūkstančiai neteisėtų sąvartynų įrengta visoje Airijos teritorijoje.

135 Būtent dėl Wicklow grafystės nuo 2001 m. gruodžio 8 d. iki 2002 m. balandžio 9 d. spaudoje paskelbti straipsniai bei minėtos grafystės tarybos 2001 m. rugsėjo 7 d.

parengta ataskaita patvirtina, kad tą dieną, kai baigėsi minėtoje pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas, šioje grafystėje buvo užregistruota apie šimtas nelegalių atliekų šalinimo vietų, ir kai kurios iš jų buvo gana didelės, kuriose buvo laikomos pavojingos atliekos, be kita ko, iš ligoninių.

136 Kadangi Komisija pateikė pakankamai įrodymų, leidžiančių suprasti, kad Airijos valdžios institucijos ilgą laiką toleravo daugelį situacijų, pažeidžiančių direktyvos 9 ir 10 straipsnių reikalavimus, neužtikrindamos jų nutraukimo ir veiksmingo nubaudimo už jas, kaip matyti iš šio sprendimo 42–47 punktų, Airija turėjo iš esmės ir išsamiai ginčyti šiuos įrodymus ir iš jų kylančias pasekmes.

137 Reikia konstatuoti, kad šioje byloje Airija neįvykdė šio reikalavimo, apsiribodama šio sprendimo 110–112 punktuose nurodytais bendrais bei kitaip nepagrįstais tvirtinimais ir pateikdama teismo sprendimą, kuris, kadangi yra priimtas jau pasibaigus 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, negali būti svarbus vertinant tuometinius Airijos valdžios institucijų veiksmus.

138 Be to, Teisingumo Teismui 2003 m. sausio 10 d. pateiktame triplike Airijos vyriausybė pati nurodė, jog ji pastaruoju metu ėmėsi veiksmų, kad būtų taikomas nuoseklus požiūris įgyvendinant aplinkos apsaugos normas, apimančias lėšų vietos valdžios institucijoms skyrimą, kad jos galėtų prižiūrėti minėtų normų laikymąsi, EPA parengtos aplinkos apsaugos valdymo sistemos taikymą šioms institucijoms, labiau struktūrizuotą ir veiksmingesnį požiūrį į tyrimus, įstatymo, kuriame įtvirtinamos griežtesnės normos aplinkos apsaugos srityje, projekto parengimą ir specializuotos įstaigos šioje srityje įkūrimą. Komisijos pateiktame 2002 m. rugpjūčio 14 d. *Irish Times* paskelbtame straipsnyje net buvo pranešama, kad Airijos aplinkos

apsaugos ministras nurodė, jog tokios įstaigos įkūrimas yra vienas iš prioritetų atsižvelgiant į akivaizdžią būtinybę užtikrinti teisės aktų dėl atliekų griežtesnį ir sistemingesnį laikymąsi.

139 Iš to, kas pasakyta, bei iš šio sprendimo 127 straipsnyje padarytos išvados dėl miesto sąvartynų matyti, kad teisiškai yra įrodyta, jog 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto dviejų mėnesių termino pasibaigimo dieną Airijos vyriausybė ilgą laiką nevykdė įsipareigojimų užtikrinti tinkamą direktyvos 9 ir 10 straipsnių įgyvendinimą, todėl Komisijos kaltinimas šiuo klausimu yra priimtinas.

Dėl direktyvos 12 straipsnio pažeidimo

— Šalių argumentai

140 Komisija teigia, kad *Waste Management (Collection Permit) Regulations 2001* (toliau – *Regulations 2001*), apie kuriuos jai buvo pranešta 2001 m. rugsėjo 27 d., įgyvendina pavėluotą ir nepakankamą direktyvos 12 straipsnio perkėlimą. Iš tikrųjų *Regulations 2001* įtvirtintas galutinis prašymų išduoti leidimus pateikimo terminas buvo 2001 m. lapkričio 30 diena. Atitinkamiems ūkio subjektams, pateikusiems prašymą išduoti leidimą iki šios datos, buvo leista tęsti veiklą iki procedūros pabaigos. Todėl šis pavėluotas perkėlimas atliekų rinkimą ir išvežimą užtikrinančių įmonių atžvilgiu panaikino bet kokį reikalavimą gauti leidimą ar užsiregistruoti, o tai patvirtina skunde 2000/4157 nurodytos aplinkybės.

141 Airijos vyriausybės teigimu, *Regulations 2001* užtikrina tinkamą direktyvos 12 straipsnio perkėlimą ir nutraukia įsipareigojimo neįvykdymą. Dėl Komisijos nurodytų pereinamojo laikotarpio priemonių ši vyriausybė teigia, kad prašymo išduoti leidimą pateikimas mažų mažiausiai prilygsta registracijai 12 straipsnio prasme, kuri iš tikrųjų apima paprastą oficialų pranešimą valdžios institucijai nesant būtinybės tenkinti išankstinių sąlygų. Be to, Komisijos nurodytas konkretus atvejis neįrodo Airijos įsipareigojimų neįvykdymo.

— Teisingumo Teismo vertinimas

142 Direktyvos 12 straipsnis numato, be kita ko, kad įmonės ir kiti ūkio subjektai, už atlyginimą surenkantys ar pervežantys atliekas, jei jiems nereikia gauti atitinkamų leidimų veiklai vykdyti, turi būti registruojami atsakingose institucijose.

143 Airijos vyriausybė neginčija Komisijos tvirtinimo, kad pavėluotai *Regulations 2001* nustatyta tvarka numato, jog nuo 2001 m. lapkričio 30 d. atliekų rinkimas bus vykdomas pagal vietos valdžios institucijos išduoto leidimo reikalavimus ir kad bet koks prašymas išduoti leidimą, susijęs su vykdoma veikla, turi būti pateiktas iki šios datos.

144 Iš to išplaukia, kad tą dieną, kai baigėsi 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatytas dviejų mėnesių terminas, atliekų rinkimo operacijoms dar nebuvo privalomas leidimo turėjimas ar registracija. Be to, net darant prielaidą, kad kiekvienas

atitinkamas ūkio subjektas iki šios datos pateikė prašymą išduoti leidimą pagal *Regulations 2001*, o to Airijos vyriausybė neįrodė, tokio prašymo pateikimo, priešingai, nei teigia pastaroji vyriausybė, negalima prilyginti registracijai direktyvos 12 straipsnio prasme ir pripažinti tenkinančiu šios nuostatos reikalavimus. Iš tikrųjų šis straipsnis įpareigoja valstybes nares pasirinkti leidimų tvarką ar registracijos procedūrą, tačiau Airija antrosios galimybės nepasirinko.

145 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad Komisijos kaltinimas yra priimtinas tiek, kiek juo siekiama, kad būtų pripažinta, jog Airija netinkamai perkėlė direktyvos 12 straipsnį.

Dėl direktyvos 5 straipsnio pažeidimo

— Šalių argumentai

146 Komisija teigia, kad Airija nesiėmė atitinkamų priemonių sudaryti integruotą ir tolygų atliekų šalinimo įrenginių tinklą, nes daugelis įrenginių veikia be leidimo ir keldami pavojų aplinkai, kaip patvirtina, pavyzdžiui, skunde 1999/5008 nurodytų Tramore ir Kilbarry sąvartynų atvejis.

147 Netinkamas Airijos atliekų šalinimo tinklo pobūdis išplaukia ir iš aplinkybės, kad jis pasiekė pertekliaus ribą, o tai turėjo įtakos neteisėto atliekų išvertimo dideliais kiekiais atvejams.

148 Airijos vyriausybė ginčija bet kokį direktyvos 5 straipsnio pažeidimą. Pirma, Komisija neįrodė, kad nebuvo įvesta leidimų išdavimo tvarka pagal šios direktyvos 9 straipsnį 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną. Antra, kadangi žodis „tolygus" gali būti aiškinamas kaip nurodantis turimą erdvę, pakankamą patenkinti esamus valstybės narės atliekų šalinimo poreikius, įvairūs Komisijos pateikti dokumentai siekiant įrodyti tariamą šalinimo pajėgumų nepakankamumą Airijoje nėra įtikinami. Komisija, be kita ko, neįrodė, kad atliekos negalėjo būti pašalintos dėl nepakankamų sąvartynų pajėgumų ir aplinkybė, kad kai kurie iš jų buvo beveik perpildyti, nėra neįprasta. Be to, ji neatsižvelgė į tokius veiksnius, kaip antai galimybė paskirstyti šalinimo pajėgumus tarp vietos valdžios institucijų arba plėsti esamus sąvartynus, nagrinėjami projektai atidaryti naujus sąvartynus arba panaudojimo infrastruktūros plėtra.

— Teisingumo Teismo vertinimas

149 Integruoto ir tolygaus šalinimo įrenginių tinklo, kuris suteiktų galimybę atliekas šalinti bet kuriame iš artimiausių įrenginių, sudarymas naudojant geriausias prieinamas technologijas, nereikalaujančias pernelyg didelių išlaidų, pagal direktyvos 5 straipsnį yra vienas iš ja siekiamų tikslų (2004 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Commune de Braine-le-Château ir kt.*, C-53/02 ir C-217/02, Rink. p. I-3251, 33 punktas).

150 Pagal direktyvos 9 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą, „kad galėtų įgyvendinti 4, 5 ir 7 straipsnius", bet kuri įmonė ar ūkio subjektas, vykdantys šalinimo operacijas, turi gauti leidimą. Tai reiškia, kad direktyvos 5 straipsnio įgyvendinimas yra siejamas su individualių leidimų išdavimu (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Commune de Braine-le-Château ir kt.* 40, 41 ir 43 punktus).

151 Tačiau, kaip matyti iš šio sprendimo 139 punkto, tą dieną, kai baigėsi 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatytas dviejų mėnesių terminas, Airija jau ilgą nevykdė įsipareigojimo tinkamai įgyvendinti direktyvos 9 straipsnį, toleruodama daugelio atliekų šalinimo įrenginių veikimą neturint leidimų.

152 Be to, kaip teisingai teigia Komisija, šios aplinkybės pakanka, jog būtų padaryta išvada, kad minėtu momentu Airija neįvykdė direktyvos 5 straipsnyje nustatytų įsipareigojimų.

153 Iš tikrųjų, kaip matyti iš šio sprendimo 118, 149 ir 150 punktų, direktyvos 9 straipsnyje numatyta leidimų tvarka siekiama užtikrinti, kad atliekų šalinimo operacijos atitiktų įvairius ja siekiamus tikslus. Šiuo tikslu leidimuose, kaip matyti iš šios nuostatos formuluotės, turi būti numatyti kai kurie reikalavimai, susiję su atliekų rūšimi ir kiekiu, techniniais reikalavimais, būtinomis saugos priemonėmis, šalinimo vieta ir tvarkymo būdu.

154 Direktyvos 7 straipsnyje nurodyti atliekų valdymo planai ir reikalavimai, kurie turi būti numatyti individualiuose leidimuose, akivaizdžiai yra būtina sąlyga integruotam

ir tolygiam atliekų šalinimo tinklui sukurti pagal tos pačios direktyvos 5 straipsnį naudojant, kaip numato ši nuostata, geriausias prieinamas technologijas, nereikalaujančias pernelyg didelių išlaidų, bei atsižvelgiant į geografines sąlygas ar būtinybę tam tikroms atliekų rūšims naudoti specialius įrenginius, suteikiant galimybę atliekas šalinti bet kuriame iš artimiausių įrenginių tinkamais būdais ir technologijomis, kad būtų užtikrinta aukšto lygio visuomenės sveikatos ir aplinkos apsauga.

155 Be to, iš Komisijos pateiktų dokumentų, ypač generalinio advokato išvados 92 punkte nurodytos ataskaitos ir šio sprendimo 134 punkte minėtos 2002 m. liepos mėn. studijos, matyti, kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną Airijos šalinimo įrenginių tinklas iš esmės buvo beveik perpildytas ir jo nepakako, kad būtų šalinamos šioje valstybėje narėje gaminamos atliekos. Be to, iš šių dokumentų išplaukia, kad dėl tokios padėties visoje šalyje atsirado daug nelegalių sąvartynų ir saugyklų.

156 Reikia konstatuoti, kad Airija iš esmės ir išsamiai neginčijo šiuose įvairiuose dokumentuose nurodytos tikslios ir detalios informacijos, apsiribodama bendromis abejonėmis dėl jų pagrįstumo, todėl neįvykdė šio sprendimo 42–47 punktuose nurodytų reikalavimų.

157 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad tą dieną, kai baigėsi 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas, Airija nesiėmė tinkamų priemonių, kad sudarytų integruotą ir tolygų atliekų šalinimo įrenginių tinklą, kuris, kaip matyti ir iš

direktyvos 5 straipsnio, turi sudaryti galimybių Bendrijai užtikrinti jos atliekų pašalinimą ir skatinti valstybes nares individualiai siekti šio tikslo.

158 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad Komisijos kaltinimas, susijęs su direktyvos 5 straipsnio pažeidimu, yra priimtinas.

Dėl direktyvos 4 straipsnio pažeidimo

— Šalių argumentai

159 Komisijos teigimu, vien tik to, kad vis dar nėra veikiančios leidimų tvarkos pagal direktyvos 9 ir 10 straipsnius, pakanka įrodyti, jog Airija nesiėmė reikiamų priemonių užtikrinti atliekų šalinimą ar panaudojimą nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant technologijų ar metodų, galinčių sukelti žalą aplinkai, kaip ji turėjo tai padaryti pagal direktyvos 4 straipsnio pirmąją pastraipą.

160 Kadangi pastaroji nuostata aiškintina atsižvelgiant į atsargumo ir prevencijos principus, jos pažeidimas nebūtinai turi būti susijęs su realios žalos buvimu. Šioje byloje, kaip matyti iš pateiktų skundų 1997/4705, 1997/4792, 1999/4801, 1999/5008, 2000/4408, 2000/4145 ir 2000/4633, juose nurodomos nelegalios operacijos iš tikrųjų lėmė didelį svarbių vietovių būklės pablogėjimą bei realią žalą aplinkai, tačiau

Airija nesiėmė reikiamų priemonių jai atlyginti, užtikrindama vietovių būklės atstatymą ir nelegaliai jose saugomų atliekų tinkamą šalinimą ar panaudojimą.

161 Airijos vyriausybė tai pat neįvykdė įsipareigojimo drausti nekontroliuojamą atliekų išmetimą ar šalinimą pagal direktyvos 4 straipsnio antrąją pastraipą.

162 Dėl minėtos 4 straipsnio pirmosios pastraipos Airijos vyriausybė teigia, kad Komisija neįrodė nei leidimų tvarkos pagal direktyvos 9 straipsnį nebuvimo 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną, nei konkrečios žalos aplinkai, kuria kaltinamos Airijos valdžios institucijos. Be to, direktyva nedraudžia leisti atliekų išvertimo sąvartynuose veiklos vykdymo ekologiškai jautriose teritorijose.

163 Komisija taip pat neįrodė, kad Airijos valdžios institucijos vengė spęsti užsitęsusias dėl ankstesnės veiklos kilusias problemas. Atitinkamos priemonės buvo numatytos leidimuose, išduotuose esamoms vietovėms, pavyzdžiui, Kilbarry ir Tramore bei Drumnaboden, nurodytoms skunduose 1999/5008 ir 2000/4408, nors 1996 m. Įstatymo 22 straipsnio 7 dalies h punkte buvo numatytas uždarytų sąvartynų nustatymas ir įvertinimas prieš leidimų taikymą, kad būtų galima taikyti atitinkamas atkūrimo priemones atsižvelgiant į išlaidų ir veiksmingumo santykį.

164 Komisija taip pat neįrodė direktyvos 4 straipsnio antrosios pastraipos pažeidimo minėtoje pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną.

— Teisingumo Teismo vertinimas

165 Reikia priminti, kad pareiga šalinti atliekas nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nedarant žalos aplinkai yra vienas iš Bendrijos politikos aplinkos apsaugos srityje tikslų ir kad direktyvos 4 straipsnis nurodo, be kita ko, įgyvendinimą prevencinių veiksmų principo, numatyto EB 174 straipsnio 2 dalies pirmosios pastraipos antrame sakinyje, pagal kurį Bendrija ir valstybės narės turi imtis prevencinių veiksmų, mažinti ir, jei įmanoma, iš pat pradžių pašalinti taršos šaltinius arba teršimą priimdamos priemones, kurios pašalintų žinomą pavojų (žr. 1999 m. spalio 5 d. Sprendimo *Lirussi ir Bizzaro*, C-175/98 ir C-177/98, Rink. p. I-6881, 51 punktą ir 2000 m. liepos 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-387/97, Rink. p. I-5047, 94 punktą).

166 Pirma, minėtame 4 straipsnyje nurodomi įvairūs tikslai, kurių valstybės narės turi laikytis įgyvendindamos konkrečius įsipareigojimus, joms numatytus kitose direktyvos nuostatose (šiuo klausimu žr. 1994 m. vasario 23 d. Sprendimo *Comitato di coordinamento per la difesa della cava ir kt.*, C-236/92, Rink. p. I-483, 12 punktą).

167 Šiuo atveju, kaip matyti iš direktyvos 9 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos ir direktyvos 10 straipsnio, „kad galėtų įgyvendinti" 4 straipsnį, bet kuri įmonė ar ūkio subjektas, kuris vykdo šalinimo ar panaudojimo operacijas, turi gauti leidimą. Be to, kaip buvo priminta šio sprendimo 150 punkte, ši formuluotė reiškia, kad minėto 4 straipsnio įgyvendinimas yra siejamas, be kita ko, su tokių individualių leidimų išdavimu (minėto sprendimo *Commune de Braine-le-Château ir kt.*, 41 ir 43 punktai).

168 Antra, net jei pati direktyvos 4 straipsnio pirmoji pastraipa nepatikslina konkrečių priemonių, kurių reikia imtis siekiant užtikrinti, kad atliekos būtų pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir žalos aplinkai, tai nereiškia, kad ši nuostata, kurioje įtvirtinamos atskiros pareigos, palyginti su tomis, kurios išplaukia iš kitų direktyvos nuostatų, neįpareigoja valstybių narių siekiamo tikslo atžvilgiu, nes suteikia joms visišką laisvę vertinant tokių priemonių būtinybę (minėto sprendimo *San Rocco* 67 punktas ir 2000 m. liepos 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 55 ir 58 punktai).

169 Jei iš faktinės situacijos neatitikties direktyvos 4 straipsnio pirmojoje pastraipoje įtvirtintiems tikslams iš tikrųjų neįmanoma tiesiogiai padaryti išvados, kad atitinkama valstybė narė tikrai neįvykdė šioje nuostatoje nustatytų įsipareigojimų, t. y. nesiėmė būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir žalos aplinkai, vis dėlto yra akivaizdu, kad tokios faktinės situacijos išlikimas, ypač jei ji sukelia didelį aplinkos būklės pablogėjimą, ilgą laiką neįsikišant kompetentingoms valdžios institucijoms, gali reikšti, kad valstybės narės viršijo diskreciją, kurią joms suteikė ši nuostata (minėto sprendimo *San Rocco* 67–68 punktai).

170 Šioje byloje buvo įrodyta, kaip matyti ir iš šio sprendimo 139 punkto, kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto dviejų mėnesių termino pasibaigimo dieną Airija ilgą laiką nevykdė įsipareigojimo užtikrinti tinkamą direktyvos 9 ir 10 straipsnių įgyvendinimą.

171 Be to, kaip pastebėjo generalinis advokatas savo išvados 98 punkte, šios aplinkybės pakanka, kad būtų įrodyta, jog Airija taip pat ilgą laiką nevykdė direktyvos 4 straipsnio, kurio nuostatos glaudžiai susijusios su jos 9 ir 10 straipsniais, reikalavimų.

172 Pirma, kaip jau buvo priminta šio sprendimo 118 ir 167 punktuose, direktyvos 9 ir 10 straipsniuose numatyta leidimų tvarka siekiama užtikrinti, kad gavus leidimus vykdomos šalinimo arba panaudojimo operacijos atitiktų jos 4 straipsnio pirmojoje pastraipoje skelbiamus tikslus. Šiuo tikslu minėtuose leidimuose privaloma nurodyti tam tikrus reikalavimus, kaip aiškiai nustato direktyvos 9 straipsnis – nuostata, kuri šiuo klausimu nurodo atliekų rūšis ir kiekius, techninius reikalavimus, būtinas saugos priemones, atliekų šalinimo vietą ir tvarkymo būdą. Iš to išplaukia, kad tokių leidimų kruopštus nagrinėjimas ir reikalavimai, sąlygos bei pareigos, nurodytos šiuose leidimuose, yra priemonės šioje pirmojoje pastraipoje nurodytiems tikslams pasiekti.

173 Antra, iš direktyvos 4 straipsnio antrosios pastraipos matyti, kad valstybės narės turi, *inter alia*, uždrausti bet kokį nekontroliuojamą atliekų šalinimą.

174 Šioje byloje bendro ir ilgalaikio pobūdžio iš direktyvos 4 straipsnio kylančių pareigų nevykdymą, kuris buvo įrodytas dėl direktyvos 9 ir 10 straipsnių reikalavimų nesilaikymo, tam tikromis konkrečiomis Komisijos nurodytomis aplinkybėmis lydi konkretesnio įsipareigojimo, apie kurį buvo priminta šio sprendimo 168 ir 169 straipsniuose, neįvykdymas.

175 Iš tikrųjų iš šio sprendimo 54, 55, 84, 94 ir 101 punktų matyti, kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną tęsiantis faktinei situacijai, kuri

neatitiko direktyvos 4 straipsnio pirmosios pastraipos tikslų ir dėl kurios labai pablogėjo aplinkos būklė, Airija, vengdama imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad nagrinėjamos atliekos būtų pašalintos nesukeliant pavojaus žmonėms ir nedarant žalos aplinkai, viršijo šia nuostata jai suteiktą diskreciją.

176 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad Komisijos kaltinimas, susijęs su direktyvos 4 straipsnio pažeidimu, yra pagrįstas.

Dėl direktyvos 8 straipsnio pažeidimo

— Šalių argumentai

177 Komisijos nuomone, Airija taip pat pažeidė direktyvos 8 straipsnį, nekontroliuodama šalinamų atliekų turėtojų, kurie, neturėdami leidimo, perduoda jas privačiam arba viešajam surinkėjui arba įmonei, turintiems teisę vykdyti šalinimo ar panaudojimo operacijas, arba patys užtikrina tokį pašalinimą ar panaudojimą, gavę direktyvos reikalavimus atitinkantį leidimą. Šios nuostatos konkretūs pažeidimų pavyzdžiai matyti, be kita ko, išnagrinėjus faktines aplinkybes, nurodytas skunduose 1997/4792, 1999/4801, 1999/5112, 2000/4145 ir 2000/4633.

178 Airijos vyriausybė tvirtina, kad Komisija neįrodė nurodyto įsipareigojimo neįvykdymo.

— Teisingumo Teismo vertinimas

179 Direktyvos 8 straipsnis, kuris, be kita ko, užtikrina prevencinių veiksmų principo įgyvendinimą, numato, kad valstybės narės turi užtikrinti, jog atliekų turėtojas jas perduotų privačiam ar valstybiniam atliekų surinkėjui arba įmonei, vykdantiems atliekų panaudojimo arba pašalinimo operacijas, arba kad šis turėtojas užtikrintų panaudojimo ar pašalinimo operacijas pagal direktyvos nuostatas (minėto sprendimo *Lirussi ir Bizzaro* 52 punktas).

180 Visų pirma reikia pastebėti, kad tokios pareigos yra direktyvos 4 straipsnio antrojoje pastraipoje, apie kurios pažeidimą jau buvo konstatuota šio sprendimo 176 punkte, numatyto atliekų išmetimo, išvertimo ar nekontroliuojamo šalinimo draudimo pasekmė (žr. 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Van de Walle ir kt.*, C-1/03, Rink. p. I-7613, 56 punktą).

181 Antra, neteisėto sąvartyno eksploatuotojas arba savininkas turi būti laikomi atliekų turėtojais direktyvos 8 straipsnio prasme, nes ši nuostata nustato atitinkamai valstybei narei pareigą šių ūkio subjektų atžvilgiu imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų perduotos privačiam arba valstybiniam atliekų surinkėjui arba šalinimo įmonei, jei minėtas eksploatuotojas arba savininkas neturi galimybės pats užtikrinti panaudojimo arba šalinimo (žr., be kita ko, minėto sprendimo *San Rocco* 108 punktą; 2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-383/02, dar nepaskelbto rinkinyje, 40, 42 ir 44 punktus bei 2004 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-447/03, dar nepaskelbto rinkinyje, 27, 28 ir 30 punktus).

182 Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks įsipareigojimas nėra laikomas įvykdytu, jei valstybė narė tik nurodo laikinai apriboti nelegalaus sąvartyno naudojimą ir pradeda baudžiamąjį procesą prieš jo eksploatuotoją (minėto sprendimo *San Rocco* 109 punktas).

183 Šioje byloje reikia konstatuoti, kaip teisingai teigė Komisija, kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną Airija neįvykdė įsipareigojimo užtikrinti tinkamą direktyvos 8 straipsnio įgyvendinimą.

184 Iš tikrųjų, kaip matyti iš šio sprendimo 127 ir 139 punktų, buvo įrodyta, jog minėtu laikotarpiu Airija jau ilgą laiką nevykdė įsipareigojimo užtikrinti tinkamą direktyvos 9 straipsnio įgyvendinimą, toleruodama tai, kad ir toliau įmonės ar ūkio subjektai be šioje nuostatoje nurodyto leidimo vykdė atliekų šalinimą, neužtikrindama tokios veiklos nutraukimo bei veiksmingo nubaudimo už ją.

185 Todėl iš pirmesniame straipsnyje padarytos išvados išplaukia, jog Airija neužtikrino, kad atliekų turėtojai vykdytų pareigą perduoti atliekas privačiam ar valstybiniam atliekų rinkėjui arba įmonei, vykdančiai IIA arba IIB prieduose nurodytas operacijas, arba patys panaudotų ar pašalintų atliekas pagal šios direktyvos nuostatas.

186 Be to, iš šio sprendimo 60, 89, 94 ir 101 punktuose padarytų išvadų išplaukia, jog 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pasibaigimo dieną Airija konkrečiais atvejais neįvykdė įsipareigojimo, nurodyto šio sprendimo 181 punkte.

187 Todėl Komisijos kaltinimas, susijęs su direktyvos 8 straipsnio pažeidimu, yra priimtinas.

Dėl direktyvos 13 ir 14 straipsnių pažeidimo

— Šalių argumentai

188 Komisijos teigimu, nesilaikant direktyvos 9 ir 10 straipsnių neišvengiamai yra pažeidžiamas ir jos 13 straipsnis, kuris numato, kad įmonės ir kiti ūkio subjektai, vykdantys 9 ir 10 straipsniuose nurodytas operacijas, privalo būti reguliariai tikrinami, bei 14 straipsnis, pagal kurį minėti ūkio subjektai turi tvarkyti atitinkamą dokumentaciją.

189 Airija teigia, kad ji nepažeidė direktyvos 9 ir 10 straipsnių, be to, ginčija tai, kad ji neįvykdė įsipareigojimo atlikti reguliarius patikrinimus. 1996 m. Įstatymo 15 straipsnis tinkamai perkėlė direktyvos 13 straipsnį ir niekas pastarojoje nuostatoje nerodo, kad patikrinimai gali būti vykdomi tik leidimą turinčio ūkio subjekto atžvilgiu. Airijos teigimu, nėra tiesioginio ryšio tarp leidimo suteikimo ir pareigos tvarkyti direktyvos 14 straipsnyje numatytą dokumentaciją.

— Teisingumo Teismo vertinimas

190 Pagal direktyvos 13 straipsnį įmones ir kitus ūkio subjektus, vykdančius 9–10 straipsniuose nurodytas operacijas, privaloma reguliariai tikrinti. Be to, kaip

matyti iš šio sprendimo 118 straipsnio, pagal šias dvi paskutines nuostatas tokios įmonės ar ūkio subjektai turi gauti iš anksto individualų leidimą, kuriame numatyti tam tikri reikalavimai ir sąlygos.

191 Taigi reikia konstatuoti, kad nesuteikus tokių leidimų ir nesant juose nustatytų atitinkamai įmonei ar kitam ūkio subjektui reikalavimų ir sąlygų, šių subjektų atžvilgiu atlikti patikrinimai negali iš esmės atitikti direktyvos 13 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Iš tikrųjų akivaizdu, kad šioje nuostatoje numatytų patikrinimų pagrindinis tikslas yra užtikrinti pagal direktyvos 9 ir 10 straipsnius išduotuose leidimuose nustatytų reikalavimų ir sąlygų laikymąsi.

192 Ta pati taisyklė taikoma pastarosiose nuostatose numatytų įmonių ar kitų ūkio subjektų dokumentacijai, kurioje, kaip patikslina direktyvos 14 straipsnis, turi būti nurodyta, be kita ko, atliekų kiekis ir pobūdis arba jų tvarkymo būdas. Iš tikrųjų tokios nuorodos yra skirtos leisti tikrinančiai institucijai užtikrinti laikymąsi pagal direktyvą išduotuose leidimuose nustatytų reikalavimų ir sąlygų, kurios pagal jos 9 straipsnį turi būti susijusios su atliekų rūšimi ir kiekiu bei tvarkymo būdu.

193 Iš šio sprendimo 139 punkto matyti, kad 2001 m. pagrįstoje nuomonėje nustatyto dviejų mėnesių termino pasibaigimo dieną Airija ilgą laiką nevykdė įsipareigojimo užtikrinti tinkamą direktyvos 9 ir 10 straipsnių įgyvendinimą. Iš to išplaukia, kad ši

valstybė narė iš dalies neįvykdė įsipareigojimo užtikrinti tinkamą jos 13 ir 14 straipsnių įgyvendinimą.

194 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad Komisijos kaltinimas, susijęs su pastarųjų nuostatų pažeidimu, yra pagrįstas.

Dėl EB 10 straipsnio pažeidimo

195 Be to, Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį, neatsakydama į jos 1999 m. rugsėjo 20 d. laišką, kuriuo buvo siekiama gauti pastabas dėl skundo 1999/4478.

196 Airijos vyriausybė neginčija to, kad ji neįvykdė įsipareigojimų pagal šią nuostatą.

197 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal EB 10 straipsnį valstybės narės padeda Komisijai atlikti Bendrijos uždavinį, kurį pagal EB 211 straipsnį sudaro institucijų pagal Sutartį priimtų teisės aktų taikymo užtikrinimas (žr., be kita ko, 1991 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-33/90, Rink. p. I-5987, 18 punktą).

198 Iš to išplaukia, kad valstybės narės turi geranoriškai bendradarbiauti Komisijai pagal EB 226 straipsnį atliekant tyrimą ir pateikti jai visą šiuo tikslu prašomą informaciją (1985 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, 192/84, Rink. p. 3967, 19 punktas ir 2004 m. liepos 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-82/03, Rink. p. I-6635, 15 punktas).

199 Šiomis aplinkybėmis Komisijos kaltinimas dėl EB 10 straipsnio pažeidimo yra priimtinas.

200 Atsižvelgiant į tai, kas buvo pasakyta, reikia pripažinti, kad:

— nesiimdama visų būtinų priemonių užtikrinti tinkamą direktyvos 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ir 14 straipsnių įgyvendinimą, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal šias nuostatas;

— neatsakydama į 1999 m. rugsėjo 20 d. prašymą pateikti informacijos apie operacijas, susijusias su atliekomis Fermoy, Cork grafystėje, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

201 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Airija pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **Nesiimdama visų būtinų priemonių užtikrinti tinkamą 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų, iš dalies pakeistos 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva 91/156/EEB, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13 ir 14 straipsnių įgyvendinimą, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal šias nuostatas.**

2. **Neatsakydama į 1999 m. rugsėjo 20 d. prašymą pateikti informacijos apie operacijas, susijusias su atliekomis Fermoy, Cork grafystėje, Airija neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį.**

3. **Airija turi padengti bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.